

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YAYLI ÇALGILAR SANAT DALI
KEMAN PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HENRYK WIENIAWSKI'NİN RE MİNÖR KEMAN
KONÇERTOSUNUN İNCELENMESİ

Dirimcan CESEROĞLU
2501141473

Tez Danışmanı
Doç. Sabriye Bahar BİRİCİK

İSTANBUL - 2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : DIRIMCAN CESEROĞLU Numarası : 2501141473
Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı : MÜZİK ANASANAT DALI / YÜKSEK LİSANS Danışmanı : DOÇ. SABRİYE BAHAR BİRİCİK
Tez Savunma Tarihi : 14.06.2019 Saati : 15.00
Tez Başlığı : HENRYK WIENIAWSKI'NİN RE MİNÖR KEMAN KONÇERTOSUNUN İNCELENMESİ

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE** OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. SEVİL GÖKDAĞ		Kabul
2- DOÇ. SABRİYE BAHAR BİRİCİK		Kabul
3- DOÇ. EYLEM ARICA		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- DOÇ. SEVİL ULUCAN WEINSTEIN		
2- DR. ÖĞR. ÜYESİ AYŞE BAHAR POLAT		

ÖZ

HENRYK WIENIAWSKI'NİN RE MİNÖR KEMAN KONÇERTOSUNUN İNCELENMESİ

DİRİMCAN CESEROĞLU

Bu çalışmada Romantik dönem bestecisi ve keman virtüözü Henryk Wieniawski'nin yaşamı, kariyeri ve keman repertuvarına kazandırdığı en önemli eserlerden biri olan Re minör keman konçertosu yapısal açıdan incelenmiş ve çalışma yöntemleri sunulmuştur.

Beş bölümden oluşan tezin birinci bölümünde Polonya müziği ve müzik tarihinde yer etmiş Polonyalı bestecilerden bahsedilmiştir. İkinci bölümünde, bestecinin yaşamı ve kariyeri ile yayımlanmış ve yayımlanmamış eserleri araştırılmıştır. Üçüncü bölümde konçertonun tarihsel gelişimi ve formu kısaca anlatılmış, Wieniawski'nin Re Minör Keman Konçertosu hakkında bilgi verilmiştir. Dördüncü bölümde Wieniawski'nin Re Minör Keman Konçertosunun bölümlerinin yapısal analizi yapılmıştır. Çalışmanın son bölümünde ise konçertonun icrasına yönelik çalışma önerileri sunulmuştur. Bu çalışmada, daha önce yazılmış tezler, türkçe, yabancı kaynaklar ve internette yayımlanmış makalelerden faydalanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Henryk Wieniawski, Keman, Konçerto, Romantik Dönem, Çalışma Önerileri.

ABSTRACT

THE ANALYSIS OF HENRYK WIENIAWSKI'S D MOLL VIOLIN CONCERTO

DIRİMCAN CESEROĞLU

In this study, world-wide composer and violin virtuoso Henryk Wieniawski's life, his career and the D minor violin concerto which has an important value in the violin repertoire has been examined and study techniques has been exhibited.

The first section is a brief summary of music history in Poland and important Polish composers lives. The second section is a biographical research on the life and works of Henryk Wieniawski. The third part starts with a brief description and historical background of concerto and some information has been given about the D minor concerto of Henryk Wieniawski. In the fourth part, the concerto's structural analysis has been done and in the last part of the study, the study techniques and practice methods has been offered that would be helpful while interpreting the piece. The creation of this thesis, previously written theses, native and foreign sources and datas that published on the internet has been used.

Keywords: Henryk Wieniawski, Violin, Concerto, Romantic Period, Practice Methods.

ÖNSÖZ

Henryk Wieniawski'nin Re minör Keman Konçertosunu tez konusu olarak seçmemin nedeni, ülkemizde daha önce bu konçerto ile ilgili detaylı bir çalışma yapılmamış olmasıdır.

Bu çalışmanın amacı, Romantik dönemin önemli bestecilerinden ve keman virtüözlerinden birisi olan Henryk Wieniawski'nin yaşamını kariyerini incelemek, bestecinin konservatuar eğitim sürecinde vazgeçilmez olan eserlerinden bir tanesi olarak görülen Re minör Keman Konçertosunun analizini yapmak, konçertoyu yorumlayacak kemancıya eser ile ilgili ipuçları vererek çalışma metodları sunmak olmuştur.

“Henryk Wieniawski'nin Re minör Keman Konçertosunun İncelenmesi” adlı tezimin hazırlanmasında, konçertonun yapısal analizindeki yardımlarından dolayı arkadaşım Dilara Turan'a, tezimin her aşamasında büyük desteğini gördüğüm değerli keman öğretmenim ve danışmanım Doç. S. Bahar Biricik'e teşekkürlerimi sunarım.

DİRİMCAN CESEROĞLU
İSTANBUL, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
RESİMLER LİSTESİ.....	viii
ÖRNEKLER LİSTESİ.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

POLONYA MÜZİĞİNE GENEL BAKIŞ

1.1. Polonya Müziği.....	3
--------------------------	---

İKİNCİ BÖLÜM

WIENIAWSKI' NİN YAŞAMI

2.1. Çocukluk Yılları ve Eğitimi.....	7
2.2. Kemancılığı, Eğitimciliği ve Besteciliği.....	8
2.3. Yayımlanmış Eserleri.....	16
2.4 Yayımlanmamış Eserleri.....	17

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KONÇERTO

3.1 Konçertonun Tarihsel Gelişimi ve Konçerto Formuna Genel Bakış.....	19
3.2 Henryk Wieniawski'nin Re Minör Keman Konçertosu.....	22

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HENRYK WIENIAWSKI' NİN RE MİNÖR KEMAN KONÇERTOSUNUN YAPISAL ANALİZİ

4.1. Birinci Bölüm - Allegro Moderato.....	24
4.1.1. Sergi (Exposition)	24
4.1.2. Gelişme Kesiti (Development).....	32
4.1.3. Yineleme Kesiti (Recapitulation):.....	38
4.2. İkinci Bölüm – Andante non troppo – <i>Romance</i>	41
4.3. Üçüncü Bölüm – Allegro con fuoco – Allegro moderato (A la Zingara)	45
4.3.1. Sergi (Exposition):	45
4.3.2. Gelişme Kesiti (Development):.....	50
4.3.3. Yineleme Kesiti (Recapitulation):.....	54
4.3.4. Koda	57

BEŞİNCİ BÖLÜM

HENRYK WIENIAWSKI' NİN KEMAN KONÇERTOSUNUN İCRASINA YÖNELİK ÇALIŞMA ÖNERİLERİ

5.1. Birinci Bölüm.....	59
5.2. İkinci Bölüm.....	75
5.3. Üçüncü Bölüm	78
SONUÇ	91
KAYNAKÇA	92
EKLER	96

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Wieniawski 15 yaşında	7
Resim 2: Josef Wieniawski ve Henryk Wieniawski (1851)	9

ÖRNEKLER LİSTESİ

Örnek 1: Ölçü: 1-10.....	25
Örnek 2: Ölçü: 5-16.....	25
Örnek 3: Ölçü: 22-32.....	26
Örnek 4: Ölçü: 46-51.....	26
Örnek 5: Ölçü: 50-54.....	27
Örnek 6: Ölçü: 59-65.....	28
Örnek 7: Ölçü: 66-71.....	29
Örnek 8: Ölçü: 113-142.....	30
Örnek 9: Ölçü: 142-150.....	31
Örnek 10: Ölçü: 138-158.....	31
Örnek 11: Ölçü: 154-158.....	32
Örnek 12: Ölçü 151-163.....	33
Örnek 13: Ölçü: 173-187.....	34
Örnek 14: Ölçü 188-205.....	35
Örnek 15: Ölçü 203-220.....	36
Örnek 16: Ölçü: 207-220.....	37
Örnek 17: Ölçü: 221-238.....	38
Örnek 18: Ölçü: 234-265.....	39
Örnek 19: Ölçü: 266-287.....	40
Örnek 20: Ölçü: 296-302.....	40
Örnek 21: Ölçü: 1-15.....	42
Örnek 22: Ölçü: 28-38.....	42
Örnek 23: Ölçü: 49-62.....	43
Örnek 24: Ölçü: 63-72.....	44
Örnek 25: Ölçü: 1-10.....	46
Örnek 26: Ölçü: 1-36.....	46
Örnek 27: Ölçü: 37-42.....	47
Örnek 28: Ölçü: 55-76.....	48
Örnek 29: Ölçü: 76-86.....	48
Örnek 30: Ölçü: 87-101.....	49

Örnek 31: Ölçü: 101-134.....	49
Örnek 32: Ölçü: 131-145.....	51
Örnek 33: Ölçü: 164-177.....	51
Örnek 34: Ölçü: 178-191.....	52
Örnek 35: Ölçü: 199-206.....	52
Örnek 36: Ölçü: 215-237.....	53
Örnek 37: Ölçü: 233-238.....	53
Örnek 38: Ölçü: 244-269.....	55
Örnek 39: Ölçü: 270-275.....	55
Örnek 40: Ölçü: 270-289.....	56
Örnek 41: Ölçü: 284-316.....	56
Örnek 42: Ölçü: 313-326.....	57
Örnek 43: Ölçü: 343-360.....	57
Örnek 44: Ölçü: 356-370.....	58
Örnek 45: Ölçü: 68-70.....	59
Örnek 46: Ölçü: 68-70.....	59
Örnek 47: Ölçü: 69.....	60
Örnek 48: Ölçü: 75-77.....	60
Örnek 49: Ölçü: 86.....	60
Örnek 50: Ölçü: 86-87.....	60
Örnek 51: Ölçü: 109-110.....	61
Örnek 52: Ölçü: 109-110.....	61
Örnek 53: Ölçü: 109-110.....	61
Örnek 54: Ölçü: 115-116.....	62
Örnek 55: Ölçü: 115-116.....	62
Örnek 56: Ölçü: 115-116.....	62
Örnek 57: Ölçü: 118.....	62
Örnek 58: Ölçü: 122.....	63
Örnek 59: Ölçü: 124.....	63
Örnek 60: Ölçü: 125-126.....	64
Örnek 61: Ölçü: 125-126.....	64
Örnek 62: Ölçü: 127-128.....	64

Örnek 63: Ölçü: 127-128.....	65
Örnek 64: Ölçü: 127-128	65
Örnek 65: Ölçü: 129-130.....	65
Örnek 66: Ölçü: 129-130.....	65
Örnek 67: Ölçü: 129-130.....	65
Örnek 68: Ölçü: 131-132.....	66
Örnek 69: Ölçü: 131-132	66
Örnek 70: Ölçü: 133-134.....	66
Örnek 71: Ölçü: 133-134.....	66
Örnek 72: Ölçü: 133-134.....	67
Örnek 73: Ölçü: 137-138.....	67
Örnek 74: Ölçü: 140	67
Örnek 75: Ölçü: 153	68
Örnek 76: Ölçü: 154	68
Örnek 77: Ölçü: 168	68
Örnek 78: Ölçü: 173-174	68
Örnek 79: Ölçü: 188-189.....	69
Örnek 80: Ölçü: 188-189	69
Örnek 81: Ölçü: 190	69
Örnek 82: Ölçü: 190	69
Örnek 83: Ölçü: 190	70
Örnek 84: Ölçü: 191	70
Örnek 85: Ölçü: 192-194	70
Örnek 86: Ölçü: 200-202.....	71
Örnek 87: Ölçü: 200-202.....	71
Örnek 88: Ölçü: 205-206.....	71
Örnek 89: Ölçü: 205-206.....	71
Örnek 90: Ölçü: 207-208.....	72
Örnek 91: Ölçü: 207-208.....	72
Örnek 92: Ölçü: 215-216.....	72
Örnek 93: Ölçü: 215-216.....	73
Örnek 94: Ölçü: 215	73

Örnek 95: Ölçü: 221-224.....	73
Örnek 96: Ölçü: 221-224.....	73
Örnek 97: Ölçü: 225-227.....	74
Örnek 98: Ölçü: 225-227.....	74
Örnek 99: Ölçü: 234-237.....	74
Örnek 100: Ölçü: 234-237.....	74
Örnek 101: Ölçü: 1-8.....	75
Örnek 102: Ölçü: 11-14.....	75
Örnek 103: Ölçü: 27.....	76
Örnek 104: Ölçü: 28-30.....	76
Örnek 105: Ölçü: 34-35.....	76
Örnek 106: Ölçü: 51.....	76
Örnek 107: Ölçü: 55-56.....	77
Örnek 108: Ölçü: 57-59.....	77
Örnek 109: Ölçü: 57-59.....	77
Örnek 110: Ölçü: 64.....	77
Örnek 111: Ölçü: 3-11.....	78
Örnek 112: Ölçü: 3-11.....	78
Örnek 113: Ölçü: 15.....	78
Örnek 114: Ölçü: 15.....	78
Örnek 115: Ölçü: 9-10.....	78
Örnek 116: Ölçü: 9-10.....	78
Örnek 117: Ölçü: 19-29.....	79
Örnek 118: Ölçü: 39.....	79
Örnek 119: Ölçü: 41.....	79
Örnek 120: Ölçü: 47-52.....	80
Örnek 121: Ölçü: 47-52.....	80
Örnek 122: Ölçü: 53-55.....	80
Örnek 123: Ölçü: 53-55.....	80
Örnek 124: Ölçü: 55-56.....	81
Örnek 125: Ölçü: 68-69.....	81
Örnek 126: Ölçü: 71-74.....	81

Örnek 127: Ölçü: 71-74	81
Örnek 128: Ölçü: 71-74	82
Örnek 129: Ölçü: 104-105	82
Örnek 130: Ölçü: 121-123	82
Örnek 131: Ölçü: 132	83
Örnek 132: Ölçü: 135-169	83
Örnek 133: Ölçü: 135-169	83
Örnek 134: Ölçü: 178	83
Örnek 135: Ölçü: 179-201	84
Örnek 136: Ölçü: 179-201	84
Örnek 137: Ölçü: 179-201	84
Örnek 138: Ölçü: 206-207	84
Örnek 139: Ölçü: 208-209	85
Örnek 140: Ölçü: 210	85
Örnek 141: Ölçü: 214	85
Örnek 142: ölçü. 218-219	85
Örnek 143: Ölçü: 218-219	86
Örnek 144: Ölçü: 226-231	86
Örnek 145: Ölçü: 226-231	86
Örnek 146: Ölçü: 232-233	86
Örnek 147: Ölçü: 270	87
Örnek 148: Ölçü: 272-283	87
Örnek 149: Ölçü: 272	87
Örnek 150: Ölçü: 284-295	87
Örnek 151: Ölçü: 284-295	88
Örnek 152: Ölçü: 294-295	88
Örnek 153: Ölçü: 341-344	89
Örnek 154: Ölçü: 341-344	89
Örnek 155: Ölçü: 345-352	89
Örnek 156: Ölçü: 353-356	89
Örnek 157: Ölçü: 357-360	90
Örnek 158: Ölçü: 361-368	90

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1:	Wieniawski Re Minör Keman Konçertosu op.22 Birinci Bölüm: Allegro Moderato-Sergi Kesiti.....	32
Tablo 2:	Wieniawski Re Minör Keman Konçertosu op.22 Birinci Bölüm: Allegro Moderato-Gelişme Kesiti.....	38
Tablo 3:	Wieniawski Re Minör Keman Konçertosu op.22 Birinci Bölüm: Allegro Moderato-Yineleme Kesiti.....	41
Tablo 4:	Wieniawski Re Minör Keman Konçertosu op.22 İkinci Bölüm: Romance-Andante non troppo	44
Tablo 5:	Wieniawski Re Minör Keman Konçertosu op.22 Üçüncü Bölüm: Allegro con fuoco-Allegro moderato-A la Zingara-Sergi Kesiti	50
Tablo 6:	Wieniawski, Re Minör Keman Konçertosu, op.22 Üçüncü Bölüm: Allegro con fuoco-Allegro moderato-A la Zingara-Gelişme Kesiti	54
Tablo 7:	Wieniawski Re Minör Keman Konçertosu op.22 Üçüncü Bölüm: Allegro con fuoco-Allegro moderato-A la Zingara-Yineleme Kesiti	58

KISALTMALAR LİSTESİ

A	: La teli
A.e	: Aynı eser
A.g.e.	: Adı geçen eser
Bkz.	: Bakınız
bs.	: Basım
C	: Cilt
çev.	: Çeviren
D	: Re teli
E:	: Mi teli
Fr.	: Fransızca
G	: Sol teli
İng.	: İngilizce
İsp.	: İspanyolca
İt.	: İtalyanca
s.	: Sayfa
yy.	: Yüzyıl

GİRİŞ

1835-1880 yılları arasında yaşamış olan Henryk Wieniawski, romantik dönemin en iyi keman virtüözlerinden, eğitimcilerinden ve bestecilerinden birisi olarak kabul edilir.

Henryk Wieniawski, henüz 8 yaşındayken Paris Konservatuvarı'nı kazanmış ve 11 yaşında okulun en genç mezunu ünvanını alarak solistlik hayatına atılmıştır. Solistliğin yanı sıra besteciliğe de bu yıllarda başlayan Wieniawski, bestecilik eğitimini Paris'te Hippolite Collet'in sınıfında tamamlamıştır.

Wieniawski'nin çalışmalarında, çağdaşları olan Paganini, Viotti, Ernst, Vieuxtemps gibi bestecilerin etkisi görülür. Sadece keman için etüd - kaprisler, mazurkalar, iki tane konçerto ve piyanolu parçalar besteleyen Wieniawski'nin bunlara ek olarak viyola ve piyano için de bir parçası bulunmaktadır.

Konserlerinde müzikalitesi ve tekniğiyle seyirci üzerinde büyük bir etki bırakan Wieniawski, o dönemde Paganini'den sonra tekniğini bu denli tamamlayan tek keman virtüözü olarak görülmüştür.

Solistliği ve besteciliğinin yanı sıra, eğitimlik alanında da başarılı bir müzisyen olarak görülen Wieniawski, dönemin en ünlü piyanistlerinden Anton Rubinstein'in St. Petersburg Konservatuvarı'nı kurmasına yardımcı olmuş, yönetim kurulunda bulunmuş, burada keman ve oda müziği dersleri vermiştir. Eğitimliğine Brüksel'de devam eden Wieniawski'nin buradaki öğrencilerinden biri de ünlü keman virtüözü ve aynı zamanda besteci olan Eugene Ysaye olmuştur.

Wieniawski'nin solo keman repertuarına kattığı eserler günümüzde çok önemli bir yere sahiptir. Bu eserlerin arasında bulunan Re minör keman konçertosu, konservatuvar eğitim sürecinde vazgeçilmez olan eserlerden bir tanesi olarak görülür.

Bu çalışmada, Henryk Wieniawski'nin doğduğu ülke olan Polonya'nın Romantik dönemdeki müziği genel hatlarıyla incelenmiş, konçertonun tarihsel

gelişimi ve formu ele alınmış, Wieniawski'nin hayatı araştırılmış, Re minör Keman konçertosunun yapısal analizi yapılmış ve konçertonun icrasına yönelik çalışma önerileri sunulmuştur. Bu tezin hazırlanmasında, Henryk Wieniawski hakkında yazılmış makaleler, kitaplar, tezler, müzik sözlükleri ve internet kaynak olarak kullanılmıştır. Çalışma önerileri kısmında Otakar Sevcik'in Wieniawski'nin Re minör keman konçertosu için hazırladığı egzersizlerden yararlanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

POLONYA MÜZİĞİNE GENEL BAKIŞ

1.1. Polonya Müziği

Polonya'nın müzik tarihi, 10. yy'da Hristiyanlığın benimsenmesinden sonrasına uzanır. 13. yy'dan kalma olan en eski ilahi, Polonya kilise müziğinin ilk örneklerindedir. Rönesans etkileri Polonya'ya biraz geç ulaşmıştır. Krakov şehrinin Jagellon Üniversitesi'nde ilk müzik bölümünün açılması 16. yy sonlarını bulmuştur.¹ “Polonya'nın geçirdiği politik değişiklikler, orada ulusal bir müziğin gelişmesini engellemiştir.” (Selanik, 2010: 303)

Stanislaw Moniuszko(1819-1872), Ulusal Polonya Müziği'nin kurucusudur. Varşova ve Berlin'de müzik öğretmenliği yapmıştır. Avrupa bestecileri gibi Moniuszko da operalar bestelemiştir. 20 operası bulunan bestecinin baş yapıtı olan *Halka* adlı operasının ilk seslendirilişi 1858 yılında Varşova'da gerçekleştirilmiştir. Varşova Müzik Kurumu'nda çalışmalarını sürdüren ve 270 halk şarkısı bulunan bestecinin *Halka* isimli operası ilk ulusal Polonya başyapıtı olarak Avrupa'da ilgi görmüştür.²

19. yüzyılın en meşhur kemancılarından bir tanesi olan Polonya doğumlu Henryk Wieniawski, Paris Konservatuarı'nda keman eğitimi almıştır. Wieniawski konservatuvardan mezun olduktan sonra virtüöz olarak ünlenmiş, önemli müzik merkezlerinde konserler vermiştir. En önemli eserlerinden olan iki keman konçertosunun yanı sıra keman repertuarında Paganini kaprisleri ile aynı derecede önemli olan Etüd-Kaprisler'i bestelemiştir. Eserlerine kattığı Slav renkleri de bestelerine ayrı bir ün kazandırmıştır.³ Rusya'ya giderek ünlü bir piyanist olan çağdaşı Anton Rubinstein ile keman-piyano ikilisi kurmuştur. Bu ikili, Avrupa ve Amerika'da turnelere çıkmışlardır. Yaşamı boyunca, eşsiz keman tekniği ve

¹ Ahmet Say, **Müzik Tarihi**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 7. bs, Ankara, 2010, s.448.

² A.e.

³ İrkin Aktüze, **Müziği Okumak**, 2.bs, Pan Yayıncılık, İstanbul, 2007, s.2642.

müzikalitesi ile dahi bir kemancı olarak görülen Wieniawski'nin keman tekniğinin izleri, halen Rus okulu kemancılarının çalış stilinde görülmektedir. ⁴

Polonya'nın önemli müzisyenlerinden bir diğeri de 1810 yılında Varşova yakınlarında doğan ünlü piyanist ve besteci Frédéric Chopin'dir. Chopin, ulusunun saf özelliklerini sürgündeyken bile koruyan tek besteci olarak görülür. Yarı Polonyalı yarı Fransız bir piyanist olan Chopin, 8 yaşında konserler vermeye başlamış ve üstün yetenekli çocuk olarak görülmeye başlamıştır. Çocukluktan kurtulup gençliğe adım attığı yıllarda tüm Avrupa'da yaşanan değişim Polonya'da da kendini hissettirmiştir.⁵1830 yılına kadar Polonya'da yaşamış ve müzik tutkusunu burada geliştirmiştir.⁶ En parlak dönemlerini Paris'e taşındığı dönemden sonra yaşamıştır. Polonya'da gerçekleşen ayaklanma, ülkesine geri dönmesini engellemiştir. Chopin, 39 yıllık hayatına sığdırdığı, büyük çoğunluğu piyano için bestelediği eserleri ile Polonya'ya duyduğu özlemi, özgürlük uğruna savaş veren ülkesinin duygularını anlatan bir besteci olarak görülür. Stuttgart'ta olduğu dönemde, Varşova'nın Ruslar tarafından işgal edildiğini öğrenmesi üzerine bir vatansever olarak, *op.10 no:12 İhtilal Etüdü*'nü bestelemesi buna bir örnektir.⁷

19. yy sonlarında, Ignacy Jan Paderewski ünlü bir piyanist olarak yakaladığı başarısını ülkesinin özgürlüğü için kullanmıştır. Polonya'nın bağımsızlığı için kurulan vakıflara destekte bulunmuş, bununla ilgili konserler vererek tüm dünyada ün kazanmıştır. Birinci Dünya Savaşı sonrasında Polonya'daki Ulusal Parti'nin önderliğini yapan Paderewski, 1919'da bağımsızlığına kavuşan ülkesinin ilk cumhurbaşkanı olmuştur. Ertesi yıl bu görevi bırakan ve yeniden müzik çalışmalarına başlayan bestecinin "Polonya" adını taşıyan Op. 24 *Si minör Senfonisi*, ulusalcı akımın örneklerindedir.⁸

⁴ (Çevrimiçi) <https://polishmusic.usc.edu/research/composers/henryk-wieniawski/> 1 Nisan 2019.

⁵ Aydın Büke, **Chopin: Tuşlara Adanmış Bir Yaşam**, Can Sanat Yayınları, 2. bs, 2018, s.49.

⁶ Ulrich Michels, Gunter Vogel, **Müzik Atlası**, Çev. Semih Uçar, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 2015 s.443.

⁷ Talia Özlem Baltacılar, Piyanist ve Besteci Olarak Frederic Chopin'in Yaşamına Bir Bakış ve Dört Baladı Üzerine Bir İnceleme, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, **Yüksek Lisans Tezi**, İzmir, 2004, s.4.

⁸ Michels, Vogel, **a.g.e.**, s. 448-449.

Karol Szymanowski Ukrayna'ya bağlı olan bir kasabada doğmuş, mzık öğrenimi için 1901 yılında Varşova'ya gitmiştir. 1905'te "Polonyalı Genç Mzikiler" grubunu kurmuş, burada seslendirilen eserlerden birisi de kendisinin bestelediği *Op.5 Fa Majör Konser Uvertürü* olmuştur.⁹ Polonya toprağının özünde gizli olan müziği ortaya çıkarma eğilimi gösteren bir besteci olan Szymanowsky'nin eserleri arasında, piyano için mazurkalar, etüdler romanslar, 3 senfoni, 2 opera, 1 bale, 2 senfonik şiir, 2 keman konçertosu, piyano ve orkestra için 1 senfoni konçertant, keman-piyano parçaları ve oda müziği eserleri bulunur.¹⁰

Szymanowsky ile aynı zamanlarda yaşamış olan Yahudi kökenli Polonyalı besteci Alexandre Tansman, Polonya'nın en büyük bestecilerinden ve piyano virtüözlerinden birisi olarak görülür. Eğitimini Polonya'da tamamladıktan sonra ömrünün büyük bir bölümünü Paris'te geçiren Tansman, Japon imparatoru Hirohito, Mahatma Gandhi gibi devlet büyüklerine konserler vermiştir. Eserlerinde Polonya'nın etkisinin yanı sıra Paris ekolünün etkileri de görülmektedir.¹¹ Tansman'ın eserleri arasında 7 senfoni, piyano ve orkestra için 2 konçerto, 2 konertino, film müzikleri, oda müziği ve piyano için yazılmış eserler bulunmaktadır.¹²

1933 yılında doğan Polonyalı besteci Krzysztof Penderecki, ağın en yenilikçi bestecileri arasında görülür. Öğrenimini Krakow niversitesi ve Müzik Akademisi'nde tamamlayan besteci, aynı zamanda orkestra şefidir. 1958 ve 1959 yıllarında tamamladığı *Davut Mezmuru* ve *Dörtlük* gibi eserleri, Seriyalizmin etkilerini barındırır.¹³ 1959 yılında "Varşova Konserleri"nde ilgi çeken Penderecki, ertesini yıl Batı Almanya'da çalışmaya başlamış ve Essen'de eğitmenlik yapmıştır.¹⁴ 1959 yılında Varşova'da düzenlenen Genç Polonyalı Besteciler yarışmasında birinci olmuş, ertesini yıl ilk bestesi Anaklasis (1960) basının büyük övgüsünü toplamıştır.

⁹ Feridun Hrel, **Klasik Müzik Rehberi**, Say Yayınları, İstanbul, 2008, s.2320.

¹⁰ Cavidan Selanik, **Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni: Müziğin Görkemli Yolculuğu**, Doruk Yayımcılık 2010, s.303.

¹¹ Hrel, **Klasik Müzik Rehberi**, s.264.

¹² Selanik, **a.g.e.**, s.303.

¹³ İlke Boran, Kıvılcım Yıldız şenrkmez, **Kültürel Tarih Işığında ok Sesli Batı Müziği**, 4. bs, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2018, s.302.

¹⁴ Faruk Yener, **Müzik Kılavuzu**, 5.bs, Ankara, Bilgi Yayınları, 1991, s.262.

Hiroşima Kurbanları için Ağıt (Threnody of the Victims of Hiroshima) adlı 52 yaylı çalgı için bestelediği başyapıt olarak görülen eseriyle uluslararası ün kazanmıştır.¹⁵ Polonyalı Besteciler Birliği Ödülü, Polonya Ulusal Ödülü, “Yılın Yaşayan Bestecisi” dalında Cannes Classical Ödülü gibi birçok ödülün sahibi olan Penderecki’ nin son dönemde ses getiren eserleri arasında solo keman için “La Follia”, *Missa Brevis*, *Keman ve Viyola için İkili Konçerto* ve *Loudon’un Şeytanları* adlı operası görülebilir.¹⁶

¹⁵ Hürel, **a.g.e.**, s.319.

¹⁶ Sungu Okan, “Penderecki Yapıtlarını Yönetiyor”, Borusan Program Notları, İstanbul, 2016. (Çevrimiçi) https://www.borusansanat.com/tr/etkinlikler_5/bifo_33/konser_penderecki-yapitlarini-yonetiyor_58/ 29 Mart 2019.

İKİNCİ BÖLÜM

WIENIAWSKI' NİN YAŞAMI

Resim 1: Wieniawski 15 yaşında.¹⁷

2.1. Çocukluk Yılları ve Eğitimi

Henryk Wieniawski, 10 Temmuz 1835'te Polonya'nın Lubnin şehrinde müziğe ilgi duyan ve zengin bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Annesi Regina, profesyonel bir piyanist olduğu için çocuklarının eğitiminde müziğe de yer vermiş ve bu sayede Wieniawski ailesinin evinde müzik önemli bir yere sahip olmuştur.¹⁸

Wieniawski 5 yaşında deneyimli bir müzisyen, öğretmen ve ayrıca Louis Spohr'un öğrencisi olan Jan Hornziel ile keman eğitimine başlamıştır. Hornziel Varşova'daki Büyük Tiyatro'nun başkemancısı olmak için Lublin'den ayrıldığında, Wieniawski eğitimine Stanislaw Serwaczyński ile devam etmiştir.

Wieniawski kemanda inanılmaz bir gelişme kaydetmiş ve halk karşısında ilk solo konserini 7 yaşında iken vermiştir. 8 yaşında, Paris Konservatuarı sınavında

¹⁷ (Çevrimiçi) http://www.poloniamusic.com/Henryk_Wieniawski.html 5 Eylül 2018.

¹⁸ Daejin Bae, *Stylistic changes in two Violin Concertos by Henryk Wieniawski*, Ohio, 2015, s.1.

muhteşem bir performans göstermiş ve Kreutzer' in özel öğrencisi olan Lambert Joseph Massart' ın sınıfına kabul edilmiştir. 1846 yılında, eğitiminin üçüncü yılında henüz 11 yaşındayken bölümünü birincilikle bitiren Wieniawski, okul tarihindeki en genç mezun unvanını almıştır.¹⁹

2.2. Kemancılığı, Eğitimciliği ve Besteciliği

Henryk Wieniawski keman tekniğini geliştirmek amacıyla mezuniyetinden sonra iki yıl daha Paris' te kalmış ve Lambert Joseph Massart ile çalışmalarına devam etmiştir. Bu yıllarda konser kemancısı olarak anılmaya başlanmıştır. Henüz 12 yaşında olan Wieniawski' nin şaşılacak derecede gelişmiş keman çalışının yanı sıra, ilk bestecilik deneyimleri de büyük bir beğeniyle karşılanmıştır. Bu dönemde, *Mi Major Arya ve Varyasyonlar, Kapris, Solo Keman için 12 Etüd, 3 Romans, Grand Caprise Fantastique, Allegro de sonate* gibi eserlerini bestelemiştir. Maalesef bu eserlerin çoğu kaybolmuş, bazıları da konser yazılarından veya kısım kısım yazılmış ithaf notları sayesinde bilinmektedir.²⁰

1848 yılında konser turnesine çıkmış ve St. Petersburg'da halk tarafından büyük coşkuyla karşılanan konserler vermiştir. Bu konserlerden birinde Belçikalı ünlü kemancı Vieuxtemps, “Şüphe yoktur ki bu çocuk üstün bir yetenek, aksi takdirde bu yaşta böyle tutkulu hislerle, derin bir anlayışı barındıran ve mükemmel tasarlanmış icralarda bulunması imkansız olurdu.” yorumunu yapmıştır.²¹

Wieniawski bestecilikle yakından ilgilenmiş ve artık bestecilikle ilgili detaylı bilgi edinmesi gerektiğini düşünmüştür. Bu nedenle 1849'da Paris'e geri dönmüş ve Hippolite Collet' in sınıfına kaydolmuştur. Aynı dönemde kardeşi Josef Wieniawski de konservatuvarda piyano eğitimini tamamlamış ve birlikte bestecilik çalışmalarına başlamışlardır.

¹⁹ Edmund Grabowski, “Henryk Wieniawski. Composer - Virtuoso – Teacher”, Poznan, The Henryk Wieniawski Musical Society, Ars Nova, 1996. (Çevrimiçi) http://www.wieniawski.com/life_and_creation.html 1 Ağustos 2018.

²⁰ A.e.

²¹ A.e.

Wieniawski ve kardeşi Paris'te buldukları süre içinde birlikte bir çok konser vermişlerdir. Repertuvarlarında, Paganini *Andante ve Venedik Karnavalı*, J.S.Bach *Sol minör partita*, Vieuxtemps *Air's varies* gibi eserlerin yanı sıra öğrencilik yıllarında besteledikleri kendi eserlerine de yer vermişlerdir. Wieniawski'nin konservatuvarın son senesinde bestelediği *Op.4 Re Major Polonez* buna bir örnektir.²²

Kardeşler 1850 yılında Paris'ten ayrılıp St. Petersburg'a doğru yola çıkmışlar, dönemin önemli bestecilerinden Hector Berlioz ise bu durum hakkında şu yorumu yapmıştır;

“Paris konservatuvarı'nın şimdiye kadar yetiştirdiği en büyük kemancılarından birisini kaybediyoruz. Henryk Wieniawski Rusya'ya gitmek için aramızdan ayrılıyor. Uzun süredir bir harika çocuk gözüyle bakılan bu genç adam ciddi ve benzersiz bir yeteneğe sahip. Dahası enstrümanı için güzel parçalar bestelemekte. Tabii ki Petersburg' ta başarısının keyfini çıkartmayı hak ediyor.”²³

Resim 2: Josef Wieniawski ve Henryk Wieniawski (1851)²⁴

²² Grabowski, “Henryk Wieniawski. Composer - Virtuoso – Teacher”, (Çevrimiçi) http://www.wieniawski.com/life_and_creation.html 1 Ağustos 2018.

²³ A.e.

²⁴ Peter Rennie, “Josef Wieniawski: The Mystery of Opus 16”, 2013, (Çevrimiçi) https://www.wieniawski.com/jozef_wieniawski_the_mystery_of_opus_16.html 5 Eylül 2018.

Wieniawski kardeşler 1851 yılında Rusya'nın tüm bölgeleri ve Baltık adalarını da kapsayan iki yıllık bir turneye çıkmışlardır. Büyük şehirlerde yaklaşık 200'e yakın konser vermiş, her bir konserte seyircilerin ve eleştirmenlerin beğenisini kazanmayı başarsalar da, bazı eleştirmenler Henryk' in başarısının ve erken gelen şöhretinin gelecekteki kariyeri için zararlı olabileceği görüşünde bulunmuşlardır. Bu durumla ilgili "Rheinische Musikzeitung" adlı müzik gazetesinin muhabiri şu görüşünü yayımlamıştır;

"Henryk Wieniawski şimdi yaşamının geçiş evresinde, bundan böyle ne bir çocuk ne de bir yetişkin. Bu evre, kişinin karakterinin şekillendiği bir evre ve sanatçının geleceğinin nasıl olacağını göstermekte. Henryk muhteşem çocukluktan virtüözlüğe geçtiği bu evreyi çok mutlu bir şekilde tamamladığından dolayı, esin perilerinin onun yardımına koşacağına ve virtüözlükten gerçek bir sanatçıya geçiş evresini de tamamlayacağına güveniyorum."²⁵

1851-1852 yılları arasındaki konser turnesi sırasında *Adagio elegiaque op.5*, *Konser fantezisi Souvenir de Moscou op.6*, *Kapriçyo-Vals op.7*, *Grand duo Polonez, Sözsüz Romans, Rondo elegant op.9*, ve *Rus Karnavalı op.11* gibi birçok eserini tamamlamayı başarmıştır. Bu dönemin, bestecilik açısından en verimli dönemi olduğu söylenebilir. Rusya'da iken birinci keman konçertosu üzerinde de çalışmaya başlamıştır.

1853 yılının Ekim ayında bestelemeyi tamamladığı birinci keman konçertosunun ilk seslendirişini Leipzig Gewandhaus'ta yapmıştır. Konçerto Avrupalı müzikseverler tarafından büyük ilgiyle karşılanmış, bu konserden sonra Wieniawski hem keman virtüözü hem de besteci olarak anılmaya başlanmıştır. 1853 yılında Bavyera'da birçok konser vermiş, bu konserlerden birinde bulunan ünlü müzik otoritesi ve besteci Franz Lachner şu yorumda bulunmuştur;

²⁵ Grabowski, a.g.e., (Çevrimiçi) http://www.wieniawski.com/life_and_creation.html 1 Ağustos 2018.

“Wieniawski’nin soylu keman tekniği ve ‘şeytani hareketleri’ beni, muhteşem Paganini’ye eşdeğer olmasının yanı sıra bazen Paganini’den bile daha parlak olduğunu kabul etmeme zorladı.”²⁶

Wieniawski, eserleri içerisinde önemli bir yere sahip olan *L’Ecole Moderne Op.10* başlıklı kaprislerini ve L.v. Beethoven’ın *Re majör Keman Konçertosu*’nun 1. bölüm kadansını da bu dönemde bestelemiştir. Daha sonra Almanya’da ikinci bir turneye çıkmış, Münih ve Frankfurt’ta pek çok konser vermiştir. Böylece Avrupa’da yaptığı konserler ile en üst düzey müzisyen ünvanını almıştır. Bu konserlerinde, L.v. Beethoven *Re major Keman Konçertosu*, F. Mendelssohn *Mi minör Keman Konçertosu*, Beethoven’ın *Kreutzer Keman-Piyano Sonatı* gibi önemli eserleri kendi repertuvarına almıştır.²⁷

Wieniawski, 1857 yılının baharında Polonya’ya geri dönmüş ve kardeşiyle beraber birçok konser vermiştir. 1858 yılının Ekim ayında Londra’ya seyahat eden Wieniawski’nin hem profesyonel hem de kişisel hayatında yeni bir dönem başlamıştır. Ünlü besteci ve orkestra şefi Louis Antoine Jullien tarafından Kraliyet Lyceum Tiyatrosu’nun 20. yılı dolayısıyla düzenlenen konser serilerine davet edilmiştir. 7 hafta süren konser serileri boyunca birçok konser vermiştir. Jullien’in kurduğu müzik topluluğuyla İngiltere, İskoçya ve İrlanda’da konserlerine devam etmiştir. Henryk Wieniawski, Londra’nın oda müziği gruplarına büyük katkıda bulunmuştur. Oda müziği konserlerinde, *L.v. Beethoven’ın op.97 Si bemol majör, Op.1 no.3 Do minör* ve *Op.1 no.2 Sol majör* gibi piyano triolarına, F.Mendelssohn’un *Re majör* ve *Mi minör* yaylı kuartetlerinin yanı sıra *op.49 Re minör* ve *Op.66 Do minör* piyanolu triolarına, W.A. Mozart’ın *Sol majör* ve *Do majör yaylı kuartet* ve *Re majör* ve *Sol minör kentetlerine* yer vermiştir.²⁸

²⁶ Grabowski, a.g.e., (Çevrimiçi) http://www.wieniawski.com/life_and_creation.html 1 Ağustos 2018.

²⁷ A.e.

²⁸ A.e.

Wieniawski 1860 yılında St. Petersburg'a taşınmıştır. St. Petersburg'daki yeni işi Bolşoy Tiyatrosu'ndaki opera ve bale eserlerinde soloları çalmak ve tiyatro okulunda keman dersi vermek olmuştur. Ayrıca kurucusunun ve yöneticisinin Anton Rubinstein'in olduğu "Rus Müzikal Topluluğu" ile de yakın bir ilişki kurmuş ve topluluğun birçok etkinliğinde yer almıştır. Wieniawski, topluluğa bağlı olan bir yaylı kuartet kurmuş, her sonbahar ve kış aylarında düzenli konserler vermişlerdir. Sanatçı, Londra'da kazandığı müzikal deneyimi St. Petersburg dinleyicilerine sunma imkanı bulmuştur.²⁹

Wieniawski, St. Petersburg'da bulunduğu yıllar içinde en olgun eserlerini bestelemiştir. Burada eğitim amacıyla iki keman için yedi minyatür *Etüd-kaprisler* op.18'i, 1865 yılında, popüler olan Ch. Gounod'un op.20 Faust operasından temalar üzerine bestelediği *Fantasia brillante*, bundan 5 yıl sonra da *La Majör Polonez* op.21 eserini, Viotti ve Ernst'in keman konçertoları için kadansları bestelemiştir. Bu dönemde bestelediği en önemli eser ise *Op.22 Re minör keman konçertosudur*. Konçertonun ilk versiyonu 1862 yılında yazılmış, düzeltilmiş son hali ise 1870 yılında yayımlanmıştır.

Wieniawski Petersburg'daki yaşamı boyunca, müzisyenlerin salonlarında düzenlenen yüksek sosyete toplantılarında son derece önemli bir yer almıştır. Bu salonlar 19. yüzyıl Rus müzik yaşamında çok önemli bir yer tutmaktadır. 1862 yılında Anton Rubinstein Rusya'nın ilk konservatuvarını kurmak için çalışmalara başladığında Wieniawski konservatuvarın yapısıyla ve çalışma programlarıyla yakından ilgilenerek meslektaşına büyük bir yardımda bulunmuştur. Konservatuvarın yönetim kurulunda yer almıştır. 1867 yılına kadar bu görevini sürdürmüş, keman ve oda müziği dersleri vermiştir. Wieniawski, Rus Keman Okulu'nun kurucusu olarak görülür.³⁰

1870 yılında 10 yıldır gitmediği Varşova'ya gitmiştir. Burada verdiği üç konser, yorumcuları Wieniawski' nin çalış stilineki değişikliği analiz etmeye

²⁹ Grabowski, a.g.e., (Çevrimiçi) http://www.wieniawski.com/life_and_creation.html 1 Ağustos 2018.

³⁰ A.e.

itmiştir. Varşovalı eleştirmen, eğitmen, piyanist ve besteci Jan Kleczynski konseri dinledikten sonra şu yorumda bulunmuştur:

“Wieniawski’yi 10 yıl önce dinleyenlere göre, onun şu andaki çalış stili tamamen yepyeni bir sanatçı açığa çıkartmakta. Eskiden fırtınalı bir okyanus gibi çalan sanatçı, şimdi ise bir göl kadar sakin ve berrak çalışıyor.”³¹

1872 yılında piyanist Anton Rubinstein ile Amerika turnesine çıkan Wieniawski, Rubinstein ile birlikte ülkede birçok konser vermiş ve sanatçı, keman yorumu ile müzikseverleri kendisine hayran bırakmıştır. “Dwight’s Journal of Music” gazetesinde yazan bir eleştirmen şu yorumda bulunmuştur;

“Henry Wieniawski dünyanın en iyi kemancılarından birisi. Mendelssohn’un muhteşem Mi minör keman konçertosunu böyle usta birinden duymak büyük bir keyiftir.”³²

“New York Herald” gazetesinde yazan bir eleştirmen ise şöyle yazmıştır;

“Paganini’den bu yana keman tekniğinin sonuna gelmiş bir sanatçı ile karşılaşmamıştık.”³³

Wieniawski Amerika turnesi sırasında repertuvarına J. S. Bach *Mi Majör Keman Sonatı*, L. v. Beethoven *op. 62 La Majör Keman Sonatı*, E. Grieg’in *Birinci Keman Sonatı*, J. S. Bach’ın *Sol Minör Adagio ve Füg*, H. W. Ernst’in *Macar Havaları*, F. Schubert’in *Rondo Brilliant ve Si bemol Majör Triosu*, Ch. Beriot ve A. Osborne’un *William Tell*’ den bir düeti, H. Vieuxtemps’in *Reverie* gibi eserleri ekleyip, repertuvarını büyük ölçüde genişletmiştir.

Wieniawski 1874 yılının yazında Londra’ya dönmüş ve yoğun konser programına devam etmiştir. Yine aynı yıl ailesiyle birlikte Brüksel’e seyahat etmiş ve burada daimi olarak kalmaya karar vermiştir. Amerika turnesi sırasında Brüksel Konservatuvarı’nın müdürü François Auguste Gevaert tarafından, Henri

³¹ Grabgowski, a.g.e., (Çevrimiçi), http://www.wieniawski.com/life_and_creation.html 1 Ağustos 2018.

³² A.e.

³³ A.e.

Vieuxtemps'ın sağlık sorunları nedeniyle eğitimliğe devam edemeyeceği ve kendisinin Vieuxtemps'ın keman sınıfını devralmasını istediği bir mektup almıştır. Wieniawski bu daveti ancak Vieuxtemps Paris' e taşındıktan sonra kabul etmiştir.³⁴

St. Petersburg'da kaldığı süre boyunca edindiği tecrübeyi Brüksel Konservatuvarı'nda büyük ölçüde kullanmıştır. Öğrencilerine halka açık konserler verdimiş ve oda müziği gruplarında çalma fırsatını sunmuştur. Wieniawski'nin keman sınıfında çoğunlukla yabancı öğrenciler yer almış ve bu öğrencilere özel bir ilgi göstermiştir. Wieniawski'nin Brüksel'deki öğrencilerinden birisi de ünlü Belçikalı keman sanatçısı ve besteci Eugène Ysaye'dir.³⁵

Sağlık durumu kötüye giden Wieniawski, buna rağmen konser vermeye devam etmiştir. 1877 yılının başında önce Viyana ardından Prag'da, sonraki aylarda ise İsveç, Danimarka, Slovakya, Macaristan, Transilvanya, Güney Rusya, Norveç'te konserler vererek turnesini sürdürmüştür. Aynı yıl Cenevre'de iki konser vermiş, ardından konserlerine Lozan ve Montrö'de devam etmiştir. Bunu Almanya'da verdiği bir seri konser takip etmiştir. Musikalische Wochenblatt gazetesinden bir eleştirmen şöyle yazmıştır;

“Seyirciler, sevgili arkadaşları Bay Henryk Wieniawski'yi sevinçle karşıladı ama Mendelssohn' un konçertosunu büyüleyici bir yoğunlukla, gençlik tazeliğiyle ve seçkin virtüözitesiyle çalan kişinin bir yıl içinde şiddetli fiziksel acıyla sarsılmış olduğunu görmek çok zordu.”³⁶

Wieniawski, 1878 yılının Kasım ayında, Kroll Tiyatrosunda birkaç konser vermek için Berlin'e gitmiştir. Burada verdiği ilk konser trajediyle sonuçlanmış, kendi bestelediği eseri olan *Re minör keman konçertosunu* seslendirirken sahnede düşmüştür.³⁷

³⁴ Grabowski, a.g.e., (Çevrimiçi) http://www.wieniawski.com/life_and_creation.html 1 Ağustos 2018.

³⁵ A.e.

³⁶ A.e.

³⁷ A.e.

Sağlık durumunun iyice kötüye gitmesine ve ıstırap içinde olmasına rağmen Wieniawski, Moskova, Ukrayna ve Polonya’da konserler vermeye devam etmiştir. Helsinki’de verdiği bir konser sonunda bir eleştirmen şu yorumda bulunmuştur;

“O unutulmaz akşamda çok hasta olan Wieniawski’yi büyük bir seyirci kitlesi nefesini tutarak izledi. Herkes nadir görülen bir sessizlik içerisindeydi. Belki de seyirciler acı çeken sanatçı ile onun eşsiz müziği arasındaki çelişkiyi düşündüklerinde akıllarına geçici dünya ile sonsuzluğu getirmişlerdi.”³⁸

Wieniawski 31 Mart 1880’de vefat etmiştir. 3 Nisan’da Moskova’da sanatçıyı son kez uğurlamak için tören düzenlenmiştir. Dört gün sonra ise Varşova’da 40.000 kişilik bir kalabalıkla cenaze töreni düzenlenmiş ve defnedilmiştir. Varşova’da törende bulunan Biesiada Literacka gazetesinin yazarı şöyle yazmıştır;

“Wieniawski bizi şiirsel, soylu ve ateşli çalışıyla büyüledi. Muhteşem sanatçı bizden çok uzakta yaşama veda etti ama bedeni onu seven ve ona hayran olan kalplerin yanında, antik şehrimizin ayakları altında yatıyor.”³⁹

Viyanalı bir köşe yazarı ise şöyle yazmıştır;

“Henryk Wieniawski olağanüstü bir sanatçı olmasının yanısıra, alışılmadık bir şekilde zengin bir içsel yaşama sahipti. Parlak zekası, hoş tutumu ve cazibeli yaradılışı ile ayırt edilebiliyordu.”⁴⁰

Wieniawski eşsiz bir virtüözdü. Hem virtüöz hem de besteci olan sanatçıların büyük bölümünün çalışmaları unutulsa da, Polonyalı virtüözün müziği bugün hala yaşamaktadır. Anne Sophie Mutter, Studio dergisi için verdiği bir röportajda şöyle söylemiştir;

“Benim de içinde bulunduğum Avrupalı keman virtüöz geleneği Eugene Ysaye, Carl Flesch ve Menuhin’le oluşuyor (...). Birisi benim çalışımı analiz edecek olursa, Ysaye ve Wieniawski’yi ortaya çıkaracaktır. Açıkçası ben Wieniawski’nin müziğiyle yetiştirildim ve o zamandan beri büyük bir zevkle çalışıyorum.”⁴¹

³⁸ Grabowski, a.g.e., (Çevrimiçi) http://www.wieniawski.com/life_and_creation.html 1 Ağustos 2018.

³⁹ A.e.

⁴⁰ A.e.

⁴¹ A.e.

Wieniawski'nin sıklıkla kaydedilen eserleri arasında, *Fa diyez minör keman konçertosu*, *Re minör keman konçertosu*, *op. 21 op.4 Polonez'leri*, *op. 16 Scherzo-Tarantella*, *op.17 Legende*, *op.10 L'Ecole Modern Koleksiyonundan Kaprisler* ve *op. 18 İki keman için Kaprisler* bulunmaktadır.

2.3. Yayımlanmış Eserleri

- Op. 1 - Grand caprice fantastique, 1847
- Op. 2 - Allegro de Sonate, Henryk ve Joseph Wieniawski, 1948
- Op. 3 - Keman ve Piyano için Souvenir de Posen, Re minör, 1854
- Op. 4 - Polonaise de concert, Re majör, 1852
- Op. 5 - Adagio elegiaque, La Majör, 1852
- Op. 6 - Souvenir de Moscou, Deux romances russes, 1852
- Op. 7 - Capriccio - Valse, Mi Majör, 1852
- Op. 8 - Keman Ve Piyano için İki Polonez, Henryk ve Joseph Wieniawski, 1852
- Op. 9 - Romance sans Paroles & Rondo elegant, 1852
- Op. 10 - L'ecole moderne, Keman için Etüt-Kaprisler, 1854
- Op. 11 - Le Carnaval russe. Improvisations & variations humoresques, 1853
- Op. 12 - Salon için İki Mazurka: La champetre & Chanson polonaise, 1853
- Op. 13 - Fantezi pastoral, 1853
- Op. 14 - Fa diyez minör Keman Konçertosu, no.1, 1852
- Op. 15 - Orijinal bir tema üzerine Varyasyonlar, 1854
- Op. 16 - Sol minör Scherzo-Tarantelle, 1855
- Op. 17 - Legende, 1859
- Op. 18 - İki Keman için Kaprisler, 1862
- Op. 19 - Deux mazurkas caracteristiques, 1860
- Op. 20 - Charles Gounod'un 'Faust' operası üzerine Fantasia Brillante, 1865
- Op. 21 - Polonaise brillante, La Majör, 1870
- Op. 22 - Re minör Keman Konçertosu, No.2, 1870

Op. 23 - Mi Minör Gigue

Op. 24 - Fantasie orientale, La minör

Kujawiak Do Majör, 1852

Kujawiak La minör, 1853

Alto ve piyano için Fa diyez minör Reverie (Weickmann tarafından 1885'te bitirilmiş)

Viotti Keman Konçertosu No.22 için Kadans, 1861

Avusturya Milli Marşı üzerine Varyasyonlar, 1854

Souvenir de San Francisco, 1874

Polonaise triomphale

2.4 Yayımlanmamış Eserleri

Mi Majör Arya ve Varyasyonlar 1846; kayıp.

Mazurka üzerine Varyasyonlar, 1846.

3 Romans, 1846-1847.

Re Majör Keman Konçertosu, 1847

Oniki Çalışma, 1847.

Keman için Noktürn, 1848.

Tarantella, 1848.

Rondo alla polacca, Mi minör, 1848.

Mi Majör Fantazi ve Varyasyonlar, 1848.

Meyerbeer'in 'The Prophet' operasından bir tema üzerine Fantazi

Gretry'nin 'Richard the Lion Heart' operasından bir tema üzerine Fantazi, 1851.

Bellini'nin 'La sonnambula' operasından bir tema üzerine Fantazi 1855.

Rus halk müziği üzerine İkili Konçertant, Henryk and Joseph Wieniawski, 1850

Donizetti'nin 'Lucia di Lammermoor' operasından bir tema üzerine ikili konçertant, Henryk and Joseph Wieniawski, 1850

Rusya Milli Marşı üzerine Varyasyonlar, 1851

İki Mazurka, 1851

Souvenir de Vilnus, 1851

Adagio elique and Polonaise a la gualdiera, 1854

Türk Aryası, 1868

Rode Keman Konçertosu no.7 için Kadans, 1848

Lipinski Keman Konçertosu no.2 için Kadans, 1850

Mendelssohn Keman Konçertosu için Kadans, 1853

Beethoven Keman Konçertosu için Kadans, 1854

Vieuxtemps Keman Konçertosu no.5 için Kadans,1864

Ernst Fa diyez minör Keman Konçertosu için Kadans, 1860

La minör keman konçertosu, 1878⁴²

⁴² (Çevrimiçi) <https://polishmusic.usc.edu/research/composers/henryk-wieniawski/> 1 Nisan 2019.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KONÇERTO

Orkestra ve solo çalgı veya çalgılar için sonat formunda yazılmış olan eserlere konçerto denmektedir. Latince’de iddiaya girişmek, tartışmak, yarış anlamına gelen “Concertare” kelimesinin müzikal anlamı, müziksel ifadeyi yükselten “yarış” anlamında düşünülebilir.⁴³ “Konçerto” sözcüğü, Almanca’da “Konzert”, Fransızca, İtalyanca ve İngilizce’de “Concerto” olarak geçmektedir.

Konçerto bir veya birkaç solo enstrüman ve orkestra için yazılmış, genellikle 3 veya 4 bölümden oluşan yapıtlardır. Konçerto solo çalgı ile orkestranın diyalogudur. Diyalog, soru-cevap ve coşkulu bir müzikal tartışmayı içerir.⁴⁴ Solo enstrüman ile orkestra bir yarış içerisinde ve solist teknik güçlükler içeren partisi ile baş roldedir. Konçertonun herhangi bir yerinde veya her bölümünde solistin kadans adı verilen ve tek başına çaldığı eserin ana temalarından oluşan solo kısım yer almaktadır. Konçerto yapısı sonatın gelişmiş bir türüdür.⁴⁵

3.1 Konçertonun Tarihsel Gelişimi ve Konçerto Formuna Genel Bakış

Konçerto teriminin müzik tarihinde ilk kullanımı 16. yüzyıl başlarına kadar uzanır ve “birlikte çalma” veya “birlikte çalan çalgılar grubu” anlamına gelir. 16. yüzyılın sonlarına doğru, Giovanni Gabrieli ile ortaya çıkan insan sesi konçertosu, kilise konçertosu (Concerto da Chiesa) olarak geçer. Dini yönde yazılmış olan bu tür, çoğunlukla org eşliği ile seslendirilmekte olup, bir bakıma kantata olarak görülebilir.⁴⁶ Çalgı müziğinde ilk kez 17. yy’ın ortasında “Konçerto Grosso” olarak ortaya çıkan konçerto, 17. yy’ın başlarında sadece ses müziği formu olarak, besteci Viadana’nın yazdığı “Cento concerti ecclesiastici” adlı vokal eserlerinde

⁴³ Ahmet Say, **Müziğin Kitabı**, 4.bs, İstanbul, İslık Yayınları, 2019, s.140-141.

⁴⁴ Ahmet Say, **Müzik Sözlüğü**, Ankara, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 2002, s.300.

⁴⁵ Z. Lale Feridunoğlu, **Müziğe Giden Yol: Genç Müzisyenin El Kitabı**, İstanbul, İnkılap Kitabevi, 2004, s.103-104.

⁴⁶ Nurhan Cangal, **Müzik Formları**, Ankara, Arkadaş Yayınevi, 2017, s.177.

görülmüştür.⁴⁷ Büyük konçerto anlamına gelen konçerto grosso besteleyen besteciler Stradella, Corelli, Vivaldi, Bach ve Haendel'dir. Tek temalı örneklerini 1676'da Stradella, 1680'de Corelli, 1700'lü yıllarda ise Vivaldi bestelemiştir. Bu formun en önemli eserleri arasında olan Brandenburg Konçertolarını ise J.S. Bach yazmıştır.⁴⁸

Hızlı-ağır-hızlı şeklinde 3 bölümden oluşan konçerto, *ripieno* adı verilen yaylılar topluluğu ile *concertino* veya *concertante* adı verilen solo enstrüman grubunun birbirleriyle zıtlık içerisinde olan birlikteliğinden oluşur. Bu sırada klavsen⁴⁹ ise kesintisiz süren *continuo* (şifreli bas) partisini çalar. İlk bölüm olan *Allegro, ritornello*⁵⁰ kalıbındadır. *Tutti*⁵¹ olarak başlayan bölüm, solo enstrümanların katılımından sonra tekrar tutti ile sona erer.⁵²

18. yy'ın ortalarında Barok konçerto yerini Klasik konçerto'ya bırakmıştır. İlk kez Mozart tarafından bestelenen klasik konçerto, üç bölümden oluşmaktadır.

Klasik dönem konçertolarında da eser tutti bölümü ile başlar. Sergi bölümünde orkestra girişi ve sonrasında solist girişi yer alır. Gelişme bölümünde ana temadan motiflerle ve yeni motiflerle modülasyonlar yer alır. Serginin tekrarında orkestra dominant akorunda kalarak yerini solistin çalacağı *kadans'a*⁵³ bırakır. Solist, kadans'ta yaratıcılığını ve ustalığını sergileyeceği, eserin özeti niteliğinde solo bir doğaçlama yapar. Beethoven'a kadar kadanslar doğaçlama çalınmış, nota üzerinde gösterilmemiştir.⁵⁴ Kadans bittiğinde solistle birlikte esere devam eden orkestra, koda ile bölümü sonlandırır. İkinci bölüm genellikle ağır tempolu ve lirik bir formdadır. Ana tema önce solist sonra orkestra tarafından tekrarlanır. Hızlı bir

⁴⁷ S. Bahar Biricik, Cemal Reşit Rey'in Keman Konçertosu'nun İcrasına Yönelik Çalışma Yöntemleri, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, **Sanatta Yeterlilik Tezi**, İstanbul, 2011, s.51.

⁴⁸ Biricik, **a.g.e.**, s. 52.

⁴⁹ Klavsen: Piyanoya benzer telli ve klavyeli çalgı. Piyanonun atası olarak bilinmektedir.

⁵⁰ Ritornello: İt., İtalyanca dönüş anlamına gelen ritornello, birbirine karşı öğeler içeren farklı bölümlerin dönüşümlü olarak seslendirilmesiyle oluşan tekrar bölümü anlamındadır.

⁵¹ Tutti: İt., İtalyancada hep beraber anlamına gelen kelime, orkestrada tüm çalgıların beraber çalması anlamındadır.

⁵² Feridunoğlu, **a.g.e.**, s.103.

⁵³ Kadans: İt. Cadenza, Eserlerde genellikle bir bölümün bitişine yakın sergilenen, parlak bir doğaçlama stilinde olan solo kesit.

⁵⁴ Michels, Vogel, **Müzik Atlası**, s.123.

tempoda ve genelde *rondo*⁵⁵ formunda olan 3. bölüm, orkestra temayı son kez çalmadan önce yerini yine solistin kadansına bırakır.⁵⁶

Beethoven, *Dördüncü Piyano Konçertosu* ile bu kalıbın dışına çıkmış ilk bestecidir. Schumann *La minör Piyano Konçertosu*, Mendelssohn *La Minör Keman Konçertosu*, Rachmanninov *Do Minör 2. Piyano Konçertosu* gibi konçertolar, solist girişiyle başlayan konçertolara verilecek diğer örneklerdir.

Romantik dönemde konçerto yapısında geleneksel form değişmeye başlamış ve yenilikler ortaya çıkmıştır. Besteciler klasik konçerto yapısındaki 8 ölçülük cümle yapısı yerine daha uzun soluklu cümle yapıları kullanmaya başlamış, armonik yapıyı renklendirmişlerdir. Bölümleri birbirine bağlama (*attaca*), dört bölümlü veya kadansı olmayan bölümler (Brahms'ın *Si bemol Majör Piyano Konçertosu*, Wieniawski'nin *Re Minör Keman Konçertosu*) gibi yeni teknikler ortaya çıkmıştır. Bu dönemde müziğin artık daha kalabalık kitlelere ulaşması sebebi ile daha büyük konser salonlarına geçilmiş ve bu bağlamda orkestra düzeninde de yenilikler görülmüştür. Eserlerde tahta nefesli ve vurmali çalgı kullanımı artmış, bakır nefesli çalgılar eklenmiş, böylece farklı ve etkileyici tınlar elde edilmeye başlanmıştır. Besteciler büyük yapıtların yanı sıra tek bölümlü konser parçaları da bestelemeye başlamışlar ve seyircinin büyük beğenisini kazanmışlardır.⁵⁷

İki solo enstrümanın beraber seslendirdikleri konçerto eserlerine Double Concerto, (ikili konçerto) 3 solo enstrüman için yazılmış konçertolara ise Triple Concerto (üçlü konçerto) denmektedir. Bach'ın *BWV 1043 Re minör İki Keman ve Orkestra için Konçertosu*, Brahms'ın *Op. 102 La Minör Keman ve Viyolonsel Konçertosu*, Beethoven'ın *Op. 56 Keman, Viyolonsel ve Piyano için Konçertosu* bunlara birer örnektir.⁵⁸

⁵⁵ Rondo: Ana temanın birden çok yinlendiği, tekrarlar üzerine kurulmuş bir müzik formu.

⁵⁶ Feridunoğlu, **Müziğe Giden Yol: Genç Müzisyenin El Kitabı**, s.103.

⁵⁷ Özcan Yılmaz, Jean Sibelius Op. 47 Re Minör Keman Konçertosunun Yapısal Analizi, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul, 2011, s.22.

⁵⁸ Feridunoğlu, **a.g.e.**, s.104.

3.2 Henryk Wieniawski'nin Re Minör Keman Konçertosu

Henryk Wieniawski o dönemin ünlü İspanyol keman virtüözü ve bestecisi Pablo de Sarasate'ye 1870 yılında ithaf ettiği op. 22 iki numaralı Re minör keman konçertosunu 1862 yılında, St. Petersburg'da yaşadığı durağan bir dönem içerisinde bestelemiştir. Konçertonun ilk seslendirilişi 27 Kasım 1862'de Wieniawski'nin solistliğinde ve yakın arkadaşı olan Anton Rubinstein yönetiminde St. Petersburg'da gerçekleştirilmiştir. Konçerto yaklaşık 22 dakika sürmektedir. Solo kemana ek olarak orkestra 2 flüt, 2 obua, 2 klarinet, 2 fagot, 2 korno, 2 trompet, 3 trombon, timpani ve yaylılardan oluşmaktadır.⁵⁹

Wieniawski'nin bestelediği Fa diyez minör birinci keman konçertosu bestecinin adının Avrupa'da bir anda duyulmasına sebep olmuştur. Wieniawski, ikinci konçertosunu bestelerken ilkinde göre daha farklı bir yaklaşımda bulunmuştur. İkinci konçertonun da birincisi gibi göz kamaştırıcı olmasının yanı sıra, dramatik bir karakteri, mükemmel bir müzikal yapısı ve yenilikçi olmasını sağlamıştır.⁶⁰ İkinci konçerto, romantik ve tutku dolu bir melodik ifadeye sahiptir. Birinci konçertoya göre daha az emek isteyen bir solosu olmasına rağmen göz alıcı ve romantik hisler sunar.

Wieniawski'nin ikinci keman konçertosu tutti ve solo'nun ele alınışının evrimini, geleneksel formun değişimini, romantik stilin daha çok bireysel ve duygusal bir müzik diline doğru gidişini göstermektedir.⁶¹ Konçerto, Allegro moderato, Andante non troppo “*Romance*” ve Allegro con fuoco - Allegro moderato “*A la Zingara*” olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölüm, orkestranın hemen sunduğu birinci tema ile ana tonalite olan Re minör'de başlar. Fa majör'de duyulan ikinci tema, genellikle tahta üflemeliler ve

⁵⁹ Paul J. Horsley, “The Philadelphia Orchestra Programme Notes, The Music: Violin Concerto No.2, Philadelphia”, 2018, (Çevrimiçi) <https://www.philorch.org/sites/default/files/concert/pdfs/Joshua%20Bell%20and%20Yannick.pdf> 1 Nisan 2019.

⁶⁰ Bae, a.g.e., s.3.

⁶¹ Bae, a.g.e., s.54.

korno'da duyulur. Ana tema geri döndüğünde yükselişe geçer ve solo keman girdiğinde daha lirik bir modda duyulur. Bölümde alışılmışın aksine kadans bulunmamaktadır. Bunun yerine bölüm, solo partisini son bir virtüözük tırmanışa doğru götürdükten sonra yerini sadece orkestranın çaldığı bitirişe bırakmaktadır. Birinci bölümde orkestranın çaldığı son kısım, klarinetin solosu ile direkt olarak ikinci bölüme bağlanır.

Kelime anlamı olarak duygusal ve lirik karakterde anlamına gelen “*Romance*” adlı ikinci bölüm, bestelenmiş en güzel enstrümantal şarkılardan bir tanesidir. Eşsiz melodisi sayesinde geçmişten bu yana solistlerin gözdesi olan “*Romance*” bölümü, romantik dönemin *bel canto*⁶² operalarından bir arya'ya benzetilebilir.⁶³ Si bemol majör tonunda olan ikinci bölüm, teknik açıdan olmasada müzikal yoğunluğu ve lirik ana temasıyla önde olan bir bölümdür.

Final bölümü olan “*A la Zingara*”, diğer bölümlerin karakterleriyle kontrast oluşturmaktadır. Heyecanlı bir karaktere sahip olan ana tema, çigan tarzında anlamına gelen “*A la Zingara*” yı en iyi biçimde yansıtır ve güçlü bir Re majör tema ile iki kere bölünür. Bölüm, Re majör temanın ikinci kez gelişinden sonra güçlü ve etkileyici bir şekilde bitmesiyle son bulur.

⁶² Bel canto: İt., Anlamı güzel şarkı söylemek olan bel kanto, 18. yy sonları ve 19.yy başlarında, gösterişli bir müziğin tonunun güzelliğine odaklanan İtalyan vokal stilidir.

⁶³ Paul J. Horsley, “The Philadelphia Orchestra Programme Notes, The Music: Violin Concerto No.2” (Çevrimiçi)
<https://www.philorch.org/sites/default/files/concert/pdfs/Joshua%20Bell%20and%20Yannick.pdf>
1 Nisan 2019.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HENRYK WIENIAWSKI' NİN RE MİNÖR KEMAN KONÇERTOSUNUN YAPISAL ANALİZİ

Wieniawski'nin Re minör ikinci keman konçertosu geleneksel konçerto formundan farklılık gösterdiği en önemli konu, orkestra ve solo kesitlerde kullanılan tema parçacıklarının döngüsel bir yapı içerisinde iç içe geçmesi ve bölüm içerisinde tekrar edilmesidir.

Konçerto, tema parçalarının döngüsel kullanımı açısından geleneksel formdan kısmen uzaklaşsa da, konçerto formunun temel ana hattı, beklendiği şekilde takip edilmiştir. Bu bağlamda üç bölümlü konçerto Allegro-Moderato, Andante non troppo ve Allegro con fuoco olmak üzere hızlı-yavaş-hızlı üçlü yapıyı korumuştur.

4.1. Birinci Bölüm - Allegro Moderato

4.1.1. Sergi (Exposition)

Birinci bölüm, geleneksel konçerto formuyla uyumlu olarak sergi (serim, exposition) kesitiyle açılır. Tutti biçiminde duyulan sergi kesiti, 1. ve 9. ölçüler arasında Re minör tonalitede birinci kemanlarda duyulan ana temayla başlar. 9. ölçüde, ikinci tema motifleri tahta üflemelilerde Fa majör tonalitede duyulur. 17. ölçüde, tekrar birinci kemanlarda re minör tonalitede duyulan ana temanın devamında, 25 ve 31. ölçüler arasında obua, klarnet ve fagotta, altıncı derece olan Si bemol majör tonalitede ikinci temadan motifler duyulur. 32 ve 45. ölçüler arasında bu kez fagot ve viyolonsellerde gelen ana temadan sonra 46. ölçüden itibaren ritmik enerji yükselmeye başlar. Bu kısım, bir geçiş kısmı olarak düşünülebilir. Ana temadan motifler barındıran geçiş kesitinde, tonalite ikinci derece Mi bemol majör'e yönelir. 50. ölçüde gelen tutti akorlar, 54. ölçüde Mi bemol majör'e vararak, geçiş bölümünü kapatan ölçü anlamına gelen MC (medial caesura) ile sonlanır. (Örnek 1/2/3/4 ve 5: Ölçü: 1-10, 5-16, 22-32, 46-51 ve 50-54)

Örnek 3: Ölçü: 22-32

Örnek 4: Ölçü: 46-51

926

Örnek 5: Ölçü: 50-54

Solo giriş öncesinde 54 ve 67. ölçüler arasında kısa bir kapanış bölümü bulunmaktadır. Bu bölüm MC (medial caesura) ile varılan Mi bemol majör tonalitede başlayıp, 61. ölçüde ana tonalite olan Re minör'ün beşinci derecesinde la pedalına oturarak, (V-lock) 5. derece kilitleme olarak çevirebileceğimiz armonik yapıyla, Re minör'de gelecek solo kesite bağlanır. (Örnek 6: Ölçü 59- 65)

12

Tempo piu tranquillo.

Tempo piu tranquillo.

Tempo piu tranquillo. *morendo.*

morendo.

Örnek 6: Ölçü: 59-65

Solo kesit, giriş kısmında orkestrada duyduğumuz ana temanın solo kemanda duyulmasıyla 68. ölçüde başlar ve 115. ölçüye dek sürer. Solo keman, ana temanın formal yapısını takip etmekle birlikte, motifler ayrıntılandırılarak daha virtüöz bir karaktere bürünmüştür. Solo keman teması, çeşitli süslemeleri ve tatlı tını anlamına gelen *dolce* karakteriyle lirik bir nitelik taşımaktadır. (Örnek 7: Ölçü: 66-71)

The image shows a musical score for Example 7, measures 66-71. The score is in 3/4 time and features a solo violin part with the instruction "dolce ma sotto voce." The other instruments include Timp., Viol., Viola., Vn., and CB. The score is marked with dynamics such as p, mf, and p.

Örnek 7: Ölçü: 66-71

Ana temanın solo kemanda sunulmasının ardından 115. ölçüde ana temanın uzantısı niteliğinde bir ek bölüme bağlanılır. 115. ve 138. ölçüler arasındaki bu bölüm, ritmik yüzeyin 16'lık figürasyonlar ile çeşitlendiği ve virtüözik keman tekniklerinin sergilendiği kadans tarzında bir karaktere sahiptir. Bu bölümdeki motifler ana tema ile ilişkili olmasa da, ana tonalite olan Re minör'de olması bakımından, yapısal olarak ana temanın bir uzantısı olarak düşünülebilir. (Örnek 8: Ölçü: 113-142)

Copyright, 1909, by G. Schirmer, Inc.
Copyright renewal assigned, 1940, to G. Schirmer, Inc. Printed in the U.S.A.

Violin 3

Örnek 8: Ölçü: 113-142

139 ve 156. ölçüler arası geçiş kesitini oluşturmaktadır. Geçiş kesitinde solo keman, flüt, fagot ve klarnetlerde ana tema ve ikinci temada görülen motifler kullanılmıştır. Girişteki tonaliteden farklı olarak, armonik yapı ikinci derece Mi minör üzerine kuruludur. 150. ölçüden itibaren soloda duyulan ve yükselen oktav figurasyonun ardından, 154. ölçüde obua'da ikinci tema duyulur. Solo keman 157. ölçüde ikinci ana temaya giriş yapar.⁶⁴ (Örnek 9/10 ve 11: Ölçü: 142-150, 138-158 ve 154-158)

⁶⁴ Bae, a.g.e., s.59.

Örnek 9: Ölçü: 142-150

Örnek 10: Ölçü: 138-158

Örnek 11: Ölçü: 154-158

SERĞİ (Orkestra)	1 – 67. ölçüler Re minör
Ana tema	1-16 Re minör
Ana tema tekrar	17-24 Re minör – Si bemol majör
Geçiş	32- 53 Re minör
Kapanış	54 – 67 Mi bemol majör (MC) La Majör (V-Lock)
Solo	68-114 Re minör
Eklenti bölümü (extentional episode)	115-138 Re minör
Geçiş	139-156 Mi minör

Tablo 1: Wieniawski Re Minör Keman Konçertosu op.22
Birinci Bölüm: Allegro Moderato - Sergi Kesiti.

4.1.2. Gelişme Kesiti (Development)

Wieniawski'nin ikinci keman konçertosunun birinci bölümü, şimdiye dek incelenen kesitleri açısından geleneksel konçerto formuyla uyumluluk gösterse de, ikinci ana temanın solo kemanda geldiği 157. ölçüden itibaren yenilikçi ve karmaşık bir hal almaktadır. Solo kesitin içinde gelmesi beklenen ikinci ana tema (subordinate theme), gelişme kesitinde 157. ve 172. ölçüler arasında orkestra eşliği ile beraber duyulur. (Örnek 12: Ölçü 151 -163)

Örnek 12: Ölçü: 151-163

Duyulan ikinci ana tema beklentiden farklı olarak yeni bir tematik materyalden değil, sergi kesitinde devam (continuation) niteliğindeki bir bölümde duyulan melodiden oluşmaktadır. Bir başka farklılık ise, ikinci ana temanın (orkestra eşikli olarak sunulması sebebiyle, subordinate-key ritornello olarak bilinen ve ikinci ana tema tonalitesi ve materyalinin orkestrada gelmesi ile oluşan subordinate-key ritornello kesiti atılarak) direk gelişme kesitine bağlanmasıdır. Bir başka deyişle 173.

ölçüde Fa majör'de ana temanın çeşitlendirilmiş hali olarak duyulan melodi, gelişme kesitinin ilk başlangıcı olarak düşünülmüştür.

Gelişme kesitini toplamda dört ana bölüm şeklinde inceleyebiliriz. Buna göre ilk bölüm, ana temanın Fa majör'de duyulduğu 173 ve 187. ölçüler arasındadır. İkinci bölüm, ikinci temanın birinci kemanlar ve viyolonselde duyulduğu 188. ve 203. ölçüler arasını kapsamaktadır. Bu bölümde solo kemanda kullanılan motifler yeni ve ana tema ve ikinci temadan farklı olarak daha hareketli bir karaktere sahiptir. Bununla birlikte gelişme kesitinin ilk iki bölümünde orkestra eşliğinde ikinci ana temaya yer verilmiştir. (Örnek 13 ve 14: Ölçü: 173-187 ve 188-205)

The image displays two pages of a musical score for Example 13, covering measures 173-187. The score is written for a full orchestra, with a focus on the solo violin and viola parts. The top page shows the beginning of the section, with the violin and viola parts starting in measure 173. The bottom page continues the section, showing the violin and viola parts in measures 188-205. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings like 'p' (piano) and 'pizz.' (pizzicato). The instruments listed are Flute (Fl.), Violin (Viol.), Viola, Violoncello (Cb.), and Violon (Vc.).

Örnek 13: Ölçü: 173-187

Örnek 14: Ölçü: 188-205

205 ve 220. ölçüler arasındaki üçüncü kısımda, giderek yükselen ritmik yüzey, gösterişli teknik sunum, *kromatik*⁶⁵ *glisando*⁶⁶ ve düzensiz vurguları sergileyen solo kemana, orkestra *pizzicato*⁶⁷ ve uzun seslerle eşlik etmektedir. Gelişme bölümünün kapanış kısmı olarak da değerlendirebileceğimiz son kısım 221 ve 237. ölçüler arasında yer alır. Bu bölüme oktav pasajların eklenmesiyle solistik sunum ileri bir seviyeye taşınır. Bu özelliğiyle son kısım bir nevi kadans görevi de üstlenmektedir. Son olarak 234. ölçüde arda arda gelen *triller*⁶⁸ ve kadanssal armonik yapı ile solo sona erer. Bu kısım yineleme kesitine hazırlık niteliğindedir. (Örnek 15/16 ve 17: Ölçü: 203-220, 205-220 ve 221-238)

⁶⁵ Kromatik: Kromatik dizi, Batı müziğindeki bütün sesleri içeren 12 notalı, her nota arası yarım aralık olan dizi anlamına gelir.

⁶⁶ Glisando: İt., Yaylı çalgılarda telin üstünde kaydırarak çalmak anlamına gelir.

⁶⁷ Pizzicato: İt., Yaylı çalgılarda, teli çekerek icra edilen teknik.

⁶⁸ Tril: Süsleme. Bir notanın bir üstteki notayla az ya da çok hızlı bir biçimde art arda seslendirilmesi.

Violin

5

Örnek 15: Ölçü: 203-220

Fl.
Viol.Solo.
Sul D.
pizz.
Viol.
pizz.
Viola.
pizz.
Vc.
CR.
pizz.

Fl.
Ob.
Cl.
Fag.
Cor.
SOLO.
Trombi.
Tromb.
Timp.

Viol.Solo.
A. arco.
Viol.
A. arco.
Viola.
A. arco.
Vc.
pizz.
CR.
A.

Fl.
Ob.
Cl.
Fag.
Cor.
Trombi.
Tromb.
Timp.

Viol.Solo.
A.
Viol.
Viola.
Vc.
CR.

I

Örnek 16: Ölçü: 207-220

Örnek 17: Ölçü: 221-238

Gelişme Kesiti (Development)	157-172. ölçüler - Fa Majör (III)
Ana tema (Varyasyonlar ile) Bölüm 1	173-187. ölçüler - Fa Majör
Bölüm 2 İkinci Ana tema (Orkestra)	188-204. ölçüler - Fa Majör
Bölüm 3	205-220. ölçüler - Fa Majör
Bölüm 4 Ana tema (Orkestra)	221-237. ölçüler - Fa Majör

Tablo 2: Wieniawski Re Minör Keman Konçertosu op.22
Birinci Bölüm: Allegro Moderato - Gelişme Kesiti.

4.1.3. Yineleme Kesiti (Recapitulation):

Wieniawski geleneksel romantik dönem konçertolarındaki yineleme kesitlerinden farklı olarak, solo kısımda ardarda gelen triller ve kadansal bir armonik yapı sonrasında sadece orkestranın duyurduğu bir yineleme kesiti tercih etmiştir. 238 ve 264. ölçüler arasında gelen ana tema Fa majör'de duyulmaktadır. Sonrasında ana tema ve ikinci temanın Sol minör tonalitede aynı anda geldiği görülmektedir. 265. ve 287. ölçüler arasında tekrar eden ana tema bu kez Do minör tonalitede duyulur. Bunun devamında ise bir geçiş kesiti olarak düşünebileceğimiz 288. ve 309. ölçüler arasındaki *L'istesso tempo*⁶⁹ bölümünde, *Romance*'a geçiş motiflerini duyarız. 296. ölçüde duyulan solo klarinet, ikinci bölümün tonalitesi olan Si bemol majör'e hazırlık niteliğindedir.⁷⁰ (Örnek 18/19 ve 20: Ölçü: 234-265, 266-287 ve 296-302)

⁶⁹ L'istesso tempo: İt., Bir önceki tempoyla aynı şekilde çalınması gerektiğini belirten müzik terimi.

⁷⁰ Bae, a.g.e., s.63.

41

TUTTI

Fl. 1, 2
Ob.
Cl.
Fag.
Cor.
Tramb.
3 Tramb.
Timp.
Vcl. Solo.
Vcl.
Vcl. II
Vi.
Cb.
Perc.

45

45

Fl. 1, 2
Ob.
Cl.
Fag.
Cor.
Tramb.
3 Tramb.
Timp.
Vcl. Solo.
Vcl.
Vcl. II
Vi.
Cb.
Perc.

49

46

Fl. 1, 2
Ob.
Cl.
Fag.
Cor.
Tramb.
3 Tramb.
Timp.
Vcl. Solo.
Vcl.
Vcl. II
Vi.
Cb.
Perc.

50

47

Fl. 1, 2
Ob.
Cl.
Fag.
Cor.
Tramb.
3 Tramb.
Timp.
Vcl. Solo.
Vcl.
Vcl. II
Vi.
Cb.
Perc.

51

48

Fl. 1, 2
Ob.
Cl.
Fag.
Cor. 1 & 2
Tramb.
3 Tramb.
Timp.
Vcl. Solo.
Vcl.
Vcl. II
Vi.
Cb. *pp*
Perc.

52

49

Fl. 1, 2
Ob.
Cl.
Fag.
Cor.
Tramb.
3 Tramb.
Timp.
Vcl. Solo.
Vcl. *trappolo*
Vcl. *cece*
Vcl. II
Vi.
Cb. *pp*
Perc.

53

Örnek 18: Ölçü: 234-265

50

Fl.
Ob.
Cl.
Fag.
Cor.
Trombi.
3 Tromb.
Timp.
Viol. Solo.
Viol.
Viola.
Vc.
Cb.

51

51

Fl.
Ob.
Cl.
Fag.
Cor.
Trombi.
3 Tromb.
Timp.
Viol. Solo.
Viol.
Viola.
Vc.
Cb.

52

52

Fl.
Ob.
Cl.
Fag.
Cor.
Trombi.
3 Tromb.
Timp.
Viol. Solo.
Viol.
Viola.
Vc.
Cb.

53

53

Fl.
Ob.
Cl.
Fag.
Cor.
Trombi.
3 Tromb.
Timp.
Viol. Solo.
Viol.
Viola.
Vc.
Cb.

54

Örnek 19: Ölçü: 266-287

Cl.
Fag.

SOLO.

Örnek 20: Ölçü: 296-302

Yineleme Kesiti Ana tema	238-264. ölçüler Fa majör (Ana tema) Sol minör (Ana tema ve İkinci tema)
Ana tema	265-287. ölçüler Do minör (Ana tema)
İkinci bölüme geçiş kısmı <i>L'istesso tempo</i>	288-309. ölçüler 296. ölçüde klarnet solo - "Romance" için motif

**Tablo 3: Wieniawski Re Minör Keman Konçertosu op.22
Birinci Bölüm: Allegro Moderato - Yineleme Kesiti.**

4.2. İkinci Bölüm – Andante non troppo – *Romance*

Si bemol majör tonunda olan *Romance* adlı ikinci bölüm, yumuşak ve yoğun duygulu bir şarkı niteliğindedir. Romance (Fr., İng., İsp.) kelimesi; duygusal, lirik karakterde olan enstrümantal parça veya kısa şarkı anlamına gelmektedir.⁷¹ Oniki sekizlik tartımında olan bölüm, başladığı andan itibaren tutku dolu bir yükselişe doğru gitmektedir.

Ana tema ilk ölçüden itibaren 15. ölçüye kadar duyulur, bu kısım A teması olarak düşünülebilir. 16. ve 26. ölçüler arasında, Si bemol majörde ana temanın tekrarı gelir. 27. ve 34. ölçüler arasında yeni orkestrasyon ile beraber Re bemol majör'de yaylılarda *tremolo*⁷² ile ana tema *sekvensi*⁷³ forte nüansta duyulur. (Örnek 4.2.1 ölçü 28-38)

B kısmı olarak düşünebileceğimiz 35. ve 48. ölçüler arasında gelen bölümde orkestra yeni materyaller sunmakta ve tekrar modülasyon duyulmaktadır. 49. ve 62. ölçüler arasında ikinci temayı çalan solo kemana, birinci keman ve viyolonselın ana tema ile eşlik ettiği Si bemol majör tonunda duyulan kısmı, A kısmının tekrarı olarak

⁷¹ İrkin Aktüze, **Ansiklopedik Müzik Sözlüğü**, Pan Yayıncılık, 2010, s.522.

⁷² Tremolo: Fr., Yaylı çalgılarda, yayın kısa ve çabuk bir hareketle notayı sürekli olarak tekrarladığı teknik. Sesi titreterek çalmak anlamına gelir.

⁷³ Sekvens: Müzikte sekvens, bir motifin ya da melodinin daha yüksek ya da düşük bir aralıkta yeniden oluşturulması anlamına gelmektedir.

adlandırabiliriz. Daha sonra kapanış bölümü (closing) 63. ve 72. ölçüler arasında duyulmaktadır.⁷⁴ (Örnek 21/22/23 ve 24: Ölçü: 1-15, 28-38, 49-62 ve 63-72)

II
Romance

Andante non troppo

p semplice *mp*
p
mp cresc. *mf dim. poco a poco* *poco rit.*

Örnek 21: Ölçü: 1-15

B

animato.
animato.
animato.
animato.
animato.
animato.
animato.

Örnek 22: Ölçü: 28-38

⁷⁴ Bae, a.g.e., s.65.

Fl.
Ob.
Cl. *a tempo.*
Fag. *pp*
Cor.
Viol.Solo. *dolce.*
Viol. *a tempo.*
Viola. *pp dolcissimo.*
Vc. *pp dolcissimo.*
CB. pizz. *a tempo.*
pp

Fl.
Ob. SOLO. *p*
Cl.
Fag.
Cor.
Viol.Solo.
Viol. *p*
Viola.
Vc. *p*
CB. *aren.*
p

Fl.
Ob. SOLO.
Cl. *rit.*
Fag.
Cor. *rit.*
Viol.Solo. *molto rit.*
Viol. *rit.*
Viola.
Vc. *rit.*
CB. *rit.*

Fl.
Ob. SOLO.
Cl. *rit.*
Fag.
Cor. *rit.*
Viol.Solo. *rit.*
Viol. *p*
Viola.
Vc. *rit.*
CB. *rit.*

Örnek 23: Ölçü: 49-62

Örnek 24: Ölçü: 63-72

Giriş – Ana tema A	1-15. ölçüler Si bemol Majör (I)
Ana tema tekrarı	16 – 26. ölçüler Si bemol Majör
Yeni orkestrasyon ile ana tema sekvensi B	27-34. ölçüler Re bemol Majör (bIII)
Modülasyon (Yayıllarda tremolo)	35-48. ölçüler
Ana tema ve Solo (Birinci keman & Viyolonsel) A' (a orkestra + b solo)	49-62. ölçüler Si bemol majör
Sonuç	63- 72. ölçüler

Tablo 4: Wieniawski Re Minör Keman Konçertosu op.22
İkinci Bölüm: Romance - Andante non troppo.

4.3. Üçüncü Bölüm – Allegro con fuoco – Allegro moderato (A la Zingara)

2/4 lük tartımda olan, Wieniawski'nin “*A la Zingara*” olarak adlandırdığı üçüncü bölümün yapısı, bestecinin konçertolarındaki en maceralı ve heyecanlı bölüm olarak görülür. Zingara İtalyanca'da çingene, çigan anlamına gelir. *A la zingara* ise çigan tarzında anlamındadır.⁷⁵ Bu bölümde sergi (exposition), gelişme (development) yeniden sergi (reexposition) ve koda'dan oluşan sonat formu görülür.

4.3.1. Sergi (Exposition):

Sergi kesiti başlamadan önce, 1 ve 15. ölçülerde orkestra ve solo arasında gelen enerjik atışma, küçük bir giriş olarak düşünülebilir. 15. ölçüden itibaren başlayan ve ana temadan kesitler içeren virtüözik solo kadans, 36. ölçüde son bulur. Sergi kesiti 37. ölçüden itibaren başlar. (Örnek 25 ve 26: Ölçü: 1-10 ve 1-36)

⁷⁵ Aktüze, *Ansiklopedik Müzik Sözlüğü*, s.727.

Fl. Allegro con fuoco.

Ob.

Cl.

Fag.

Cor.

Trombi.

3 Tromb.

Timp.

Viol. Solo.

Allegro con fuoco.

Viol. 1. arco.

Viola.

Ve.

CB.

Fl.

Ob.

Cl.

Fag.

Cor.

Trombi.

3 Tromb.

Timp.

Viol. Solo.

Viol. 1.

Viola.

Ve.

CB.

22653

Örnek 25: Ölçü: 1-10

III

Allegro con fuoco

Tutti.

f

ff

f Cadenza

p leggiero

cresc.

rit.

dim.

Örnek 26: Ölçü: 1-36

Sergi kesiti, fagot ve kornlarda duyduğumuz sekizlikler ile 37. ölçüde başlar ve 39. ölçüde solo kemanda, çigan tarzını yansıtan ana tema duyulur. Ana tema 58. ölçüde son bulur ve 59. ölçüde tekrarı gelir. 78. ölçüye kadar yaylılar, solo kemana çoğunlukla pizzicato çalarak eşlik etmektedirler. Keman solo bittiğinde flütler ve kemanlar ana temayı çalmaya başlar. (Örnek 27/28 ve 29: Ölçü: 37-42, 55-76 ve 76-86)

Fl. Allegro moderato. (à la Zingara.)

Ob. SOLO. *pp*

Cl. *p*

Fag. *f*

Cor. *f*

Trombi.

3 Tromb.

Timp.

Viol. Solo. *p*

Allegro moderato. (à la Zingara.)

Viol. *f* pizz. *p*

Viola. *f* pizz. *p*

Vc. pizz. *f*

CR. pizz. *f*

Örnek 27: Ölçü: 37-42

Örnek 28: Ölçü: 55-76

Örnek 29: Ölçü: 76-86

79. ölçüde orkestrada başlayan ana temadan sonra 87. ölçüden itibaren *modülasyon*⁷⁶ hareketi başlar ve 101. ölçüde solo kemanın girmesiyle son bulur. 105. ölçüde başlayan B kısmı, solo kemanın konçertonun birinci bölümünde duyduğumuz

⁷⁶ Modülasyon: Eser içerisinde var olan tonaliteden başka bir tonaliteye geçiş.

ikinci temayı Mi bemol majör tonunda çalması ve devamında gelen oktavlar ile 135. ölçüde Sol majör tonalitede başlayan gelişme bölümünde son bulur. (Örnek 30 ve 31: Ölçü: 87-101 ve 101-134)

85

Örnek 30: Ölçü: 87-101

84

Örnek 31: Ölçü: 101-134

9

Giriş (Intro)	1- 15. ölçüler (Orkestra ve solo kadans arasında diyalog) Re minör
Solo kadans	15-36. ölçüler
Sergi Kesiti (Exposition) A	37 -58. ölçüler Re minör 59-78. ölçüler Re minör
Modülasyon (Orkestra)	79-101. ölçüler
Solo	100-104. ölçüler Re majör
B	105-134.ölçüler Mi bemol Majör (Birinci bölümden ikinci tema)

**Tablo 5: Wieniawski Re Minör Keman Konçertosu op.22
Üçüncü Bölüm: Allegro con fuoco - Allegro moderato - A la Zingara - Sergi Kesiti.**

4.3.2. Gelişme Kesiti (Development):

135. ölçüde Sol majör tonalitede solo kemanda *spiccato*⁷⁷ onaltılıklarla başlayan gelişme kesitinde A teması tekrar eder. Orkestra solo kemana piano nüansa dörtlük ve sekizlik notalar ile eşlik eder. Tonalite 151. ölçüde Si majör'e, 159. ölçüde ise Re majör'e gitmektedir. (Örnek 32: Ölçü: 131-145)

⁷⁷ Spiccato: İt., Yaylı çalgılarda yayın alt ve orta kısımlarında zıplatarak yapılan yay tekniği.

Örnek 32: Ölçü: 131-145

167. ölçüde ana tonalite olan Re minör'e dönülür ve 178. ölçüye kadar solo kemanda 27. ölçüdeki kadans ve devamı duyulur. (Örnek 33: Ölçü: 164-177)

Örnek 33: Ölçü: 164-177

178. ölçüde Re majör tonalitede, bölüm başından itibaren hiç duymadığımız ve C kısmı olarak adlandırabileceğimiz bir bölüm başlar. Çift seslerden oluşan bu kısım, 202. ölçüde solo kemanda birinci bölümün ikinci temasından motifler barındırır. (Örnek 34 ve 35: Ölçü: 178-191 ve 199-206)

Örnek 34: Ölçü: 178-191

Örnek 35: Ölçü: 199-206

218 ve 234. ölçüler arasında gelen A teması, Si bemol majör altıncı derecede duyulur. 235 ve 239. ölçüler arasında ise 87. ölçüde orkestrada duyduğumuz motif bu kez Mi bemol majör tonalitede gelmektedir. (Örnek 36 ve 37: Ölçü: 215-237 ve 233-238)

100

Molto moderato.

Viol. Solo. Sol G.

Molto moderato.

22633

101

TUTTI.

a tempo risoluto ma moderato.

22637

Örnek 36: Ölçü: 215-237

Viol. Solo. TUTTI.

pizz. arco. a tempo risoluto ma moderato.

Viol. arco.

Viola. arco.

Vc. arco.

C.B. p

22635

Örnek 37: Ölçü: 233-238

Gelişme Kesiti (Development) A	135-167. ölçüler Sol Majör > Si Majör > Re minör 167-177. ölçüler Re minör (27. ölçüden solo kadans)
C	178-217. ölçüler (yeni bir tema) Re Majör (V > VI)
A	218-234. ölçüler Si bemol Majör (VI. derece) 235-239. ölçüler Mi bemol Majör
Solo keman	240-243. ölçüler

Tablo 6: Wieniawski Re Minör Keman Konçertosu, op.22
Üçüncü Bölüm: Allegro con fuoco – Allegro moderato - A la Zingara - Gelişme Kesiti.

4.3.3. Yineleme Kesiti (Recapitulation):

240. ölçüde tekrar başlayan solo kemanda B teması 244 ve 272. ölçüler arasında Si bemol majör tonalitede duyulur. 273 ve 275. ölçüler arasında gelen la notasındaki triller, konçertonun birinci bölümünde de söylendiği gibi 5. derece kilitleme olarak adlandırılabilir. A teması, 276. ve 284. ölçüler arasında flüt soloda ana tonalite olan Re minör'de duyulur. (Örnek 38/39 ve 40: Ölçü: 244-269, 270-275 ve 270-289)

Viol. Solo. *dolce e piu tranquillo.*
a tempo tranquillo. *Sul D.*

Viol. *p*

Viola. *arco* *p*

Vc. *pizz.* *p*

CB. *pizz.* *p*

Viol. Solo. *pizz.*

Viol. *p*

Viola. *p*

Vc. *p*

CB. *p*

Viol. Solo. *pp*

Viol. *pp*

Viola. *pp*

Vc. *arco* *pp*

CB. *arco* *pp*

Viol. Solo. *pp*

Viol. *pp*

Viola. *pp*

Vc. *pizz.* *arco* *pp*

CB. *pizz.* *pizz.* *pp*

Örnek 38: Ölçü: 244-269

Viol. Solo. *tr*

Viol. *rit.* *p*

Viola. *rit.* *p*

Vc. *p*

CB. *rit.* *p*

Viol. Solo. *tr*

Viol. *1o tempo moderato.* *pizz.* *ppp*

Viola. *pizz.* *ppp*

Vc. *ppp*

CB. *ppp*

Örnek 39: Ölçü: 270-275

4.3.4. Koda

Serginin tekrarını kapsayan ve 316. ölçüde başlayan koda (bitiş) kısmında besteci, 178. ölçüde başlayan C temasını birebir aynı biçimde kullanmıştır. Solo keman için koda kısmı 344. ölçüde oktavlarla beraber başlar, 360. ölçünün sonuna dek gösterişli ve virtüözik bir şekilde sürer. 361. ve 370. ölçüler arasında solo keman ve orkestrada sekizlik akorlar ile Re majör tonunda final kadansı gelir ve bölüm sona erer. (Örnek 42/43 ve 44: Ölçü: 313-326, 343-360 ve 356-370)

Örnek 42: Ölçü: 313-326

Örnek 43: Ölçü: 343-360

Örnek 44: Ölçü: 356-370

Yineleme Kesiti	244-273. ölçüler Si bemol majör (VI. derece) 273-275. ölçüler Solo 5. derece tril (V-lock trill)
B	
A	276-315. ölçüler Re minör (Solo 5. derece tril tutarken flüt solo 276. ölçüden itibaren ana temayı çalar)
KODA	316-343. ölçüler Re Majör (187. ölçüde başlayan C kısmının aynısı) 344-360. ölçüler (Solo için koda) Re Majör 361-370. ölçüler Final Kadans (Re Majör)

Tablo 7: Wieniawski Re Minör Keman Konçertosu op.22
Üçüncü Bölüm: Allegro con fuoco - Allegro moderato - A la Zingara - Yineleme Kesiti.

BEŞİNCİ BÖLÜM

HENRYK WIENIAWSKI' NİN KEMAN KONÇERTOSUNUN İCRASINA YÖNELİK ÇALIŞMA ÖNERİLERİ

Bu bölümde Henryk Wieniawski'nin Re minör keman konçertosunun yorumlanmasında karşılaşılabilecek teknik zorlukların aşılmasında yardımcı olacak çalışma önerileri sunulacaktır. Egzersizler her bölüm üzerinde detaylı bir şekilde anlatılacak ve nota örnekleriyle açıklanacaktır.

5.1. Birinci Bölüm

Konçertonun solo girişinin ilk ölçüsünden itibaren dört ölçü boyunca *dolce ma sotto voce*⁷⁸ devam eden ana tema, *entonasyon*⁷⁹ ve pozisyon geçişi için sekizlik notalar şeklinde yavaş bir tempoda önce vibratosuz daha sonra vibratolu çalışılmalıdır. 69. ölçüdeki pozisyon geçişinde *pilot parmak*⁸⁰ kullanılması pozisyon geçişinin sağlam olmasına yardımcı olacaktır. (Örnek 45/46 ve 47: Ölçü 68-70)

Örnek 45: Ölçü: 68-70

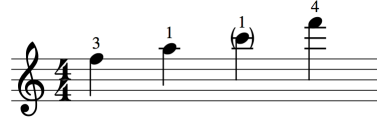
Örnek 46: Ölçü: 68-70⁸¹

⁷⁸ Dolce ma sotto voce: İt., İtalyanca müzik terimi. Tatlı ama fısıldar gibi bir sesle anlamındadır.

⁷⁹ Entonasyon: Lat., Intonation. Entonasyon bir müzisyenin sesi yönlendirme ve tonlama becerisidir.

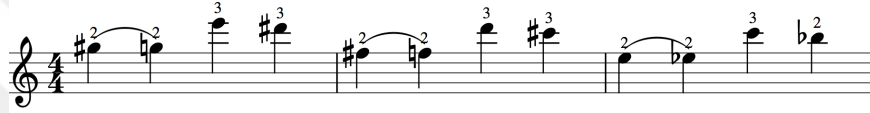
⁸⁰ Pilot parmak: Farklı parmaklarla yapılan pozisyon değişiminde, pozisyon değişimi yapan parmağın geçilecek olan pozisyonu önceden belirleyen başka bir parmakla desteklenmesidir.

⁸¹ Otakar Sevcik, **H.Wieniawski 2. Concerto in D minor Studie, op.17**, Ol. Pazdirek, Brno, 1929, s.6.

Örnek 47: Ölçü: 69

75. ölçüde başlayan pasajdaki pozisyon geçişlerinin temiz olması için sekizlik notalar dörtlük olacak şekilde hem ayrı hem de bağlı olarak yavaş bir tempoda çalışılabilir. (Örnek 48: Ölçü: 75-77)

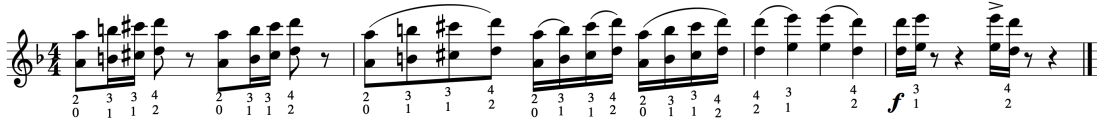

108 ve 110. ölçüler arasındaki oktavları, sesleri birbirinden ayırarak çalışmak entonasyon için yararlı olacaktır. 108. ölçüde gelen oktav pasajda ilk önce üst oktavdaki notalar daha sonra alt oktavdaki notalar dörtlük notalar şeklinde çalışılabilir. Bunu yaparken 1 ve 4. parmakların her ikisine de basılmalı, sadece çalışılan oktav duyurulmalıdır. (Örnek 51: Ölçü: 108)

Örnek 51: Ölçü: 108

109. ölçüde gelen oktav pasaj 1 ve 4. parmak numaraları yerine, legato olduğu için *artikülasyonu*⁸³ kaybetmemek adına 1-3 ve 2-4 olarak numaralandırılmıştır. Bu pasajı değişik ritm kombinasyonlarında ve bir önceki oktav pasaj için verilen örnekte olduğu gibi sesleri ayırarak çalışmak faydalı olacaktır. (Örnek 52 ve 53: Ölçü: 109-110)

Örnek 52: Ölçü: 109-110⁸⁴

Örnek 53: Ölçü: 109-110

115 ve 124. ölçüler arasında gelen onaltılıkların bağlı çalındığı pasajda yay bir sonraki geçilecek tele yakın tutulup sağ el esnek olursa tel geçişlerinin duyulması önlenir. Bu pasajda artikülasyonun iyi olması ve onaltılıkların eşit çalınması için

⁸³ Artikülasyon: Fr., Articulation. Tane tane belirterek seslendirmek.

⁸⁴ Sevcik, a.g.e., s.10.

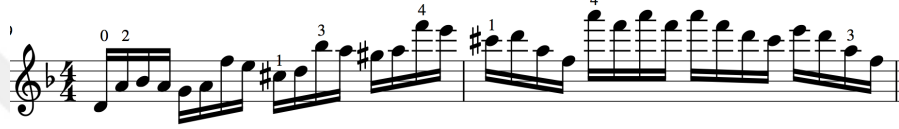
bağısız çalışmanın yanı sıra çeşitli bağ ve ritm kalıpları ile çalışılması da önerilir.
(Örnek 54/55 ve 56: Ölçü: 115-116)

Örnek 54: Ölçü: 115-116

Örnek 55: Ölçü: 115-116⁸⁵

Örnek 56: Ölçü: 115-116

118. ölçünün başında re telinde⁸⁶ çalınan 1. pozisyondaki si bemol notası için 4. parmak uzatılmalıdır. Aşağıdaki egzersiz 4. parmağı güçlendirmede ve kolayca açılması için yardımcı olacaktır. (Örnek 57: Ölçü: 118)

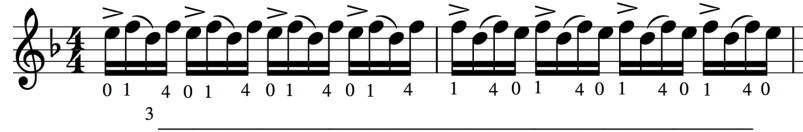
Örnek 57: Ölçü: 118

122. ölçünün başında bulunan onaltılık kalıpta, *la telinde*⁸⁷ 1. pozisyonda 4. parmak fa notası için parmak uzatılmalıdır. 4. parmağın güçlenmesi için 3. parmak re notası kaldırılmadan aşağıdaki şekilde çalışılmalıdır. (Örnek 58: Ölçü: 122)

⁸⁵ Sevcik, a.g.e., s.15.

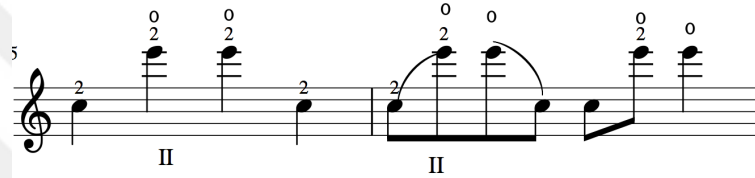
⁸⁶ Re tel: Kemanda bulunan dört telden üçüncüsüne verilen isim. Nota üzerinde D harfi veya roma rakamı III ile gösterilir.

⁸⁷ La tel: Kemanda bulunan dört telden ikincisine verilen isim. Nota üzerinde A harfi veya roma rakamı II ile gösterilir.

Örnek 58: Ölçü: 122⁸⁸

124. ölçüde bulunan *flajöle*⁸⁹ mi notası, doğru tınlaması ve kolayca bulunabilmesi için dördlük ve sekizlik notalar halinde bağlı ve bağısız yavaş bir tempoda çalışılmalıdır. 2. parmağın flajöle için yavaşça yukarı kaydırılarak çalışılması önerilir (Örnek 59: Ölçü: 124)

Örnek 59: Ölçü: 124

*Staccato*⁹⁰ pasajları kolay ve rahat çalmak için nota çalınmadan önce yay telin üzerinde tutulmalı ve her notadan sonra yay durdurulmalıdır.⁹¹ 125 ve 126. ölçüde bulunan staccato pasajın çalımını kolaylaştırmak için önce zorlaştırma yöntemine gidilip notalar sırasıyla dörderli, üçerli, ikişerli staccato olarak çalışılmalıdır. Ayrıca farklı yay kombinasyonları ile, her dördlü veya sekizli grubun başına aksan vererek de çalışılabilir. Bu şekilde çalışmak, staccato tekniğinin kolay bir şekilde yapılmasına ve oluşabilecek sağ el – sol el koordinasyon problemini önlemekte yardımcı olacaktır.⁹² (Örnek 60 ve 61: Ölçü: 125-126)

⁸⁸ Sevcik, a.g.e., s.13.

⁸⁹ Flajöle: Fr., Flageolet. Yaylı çalgıların tellerindeki doğuşkanların parmakla hafifçe dokunularak tınlamasıyla oluşan ses. 0 parmak numarası ile belirtilir.

⁹⁰ Staccato: İt., Yay tekniği. Notaların kesik kesik çalınması. Nokta işareti ile ifade edilir.

⁹¹ A.Bahar Büyükgönenç, R. Kreutzer'in 42 Kapris'inin Keman Tekniği Açısından Sağ ve Sol Ele Kazandırdıkları, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, **Sanatta Yeterlilik Tezi**, 2015, s.53.

⁹² Nilay Karaduman, A.Adnan Saygın (1907-1991) Op.36 Solo Keman İçin Partita (Yapısal Analizi ve Yoruma Yönelik Teknik Çalışmalar), T.C. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, **Sanatta Yeterlilik Tezi**, İstanbul, 2009, s.75.

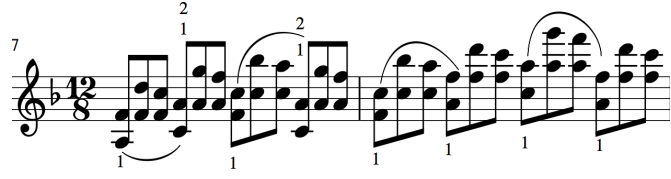
Örnek 60: Ölçü: 125-126

Örnek 61: Ölçü: 125-126⁹³

127 ve 128. ölçülerdeki çift sesli pasajın sadece pozisyon geçiş kısımlarını dördlük notalara dönüştürüp iki bağlı bir şekilde çalışmak yararlı olacaktır. Entonasyon için çift seslerdeki notaların her ikisini de basıp sadece bir notayı duyurarak çalışılmalıdır. Çift seslerin tamamını üçlemelere dönüştürerek aşağıda gösterilen bağlarla veya değişik ritm kalıpları ile yukardan aşağıya doğru çalışmak da pasajın kolay çalınabilmesi için faydalı olabilir. (Örnek 62/63 ve 64: Ölçü: 127-128)

Örnek 62: Ölçü: 127-128

⁹³ Sevcik, a.g.e., s.14.

Örnek 63: Ölçü: 127-128

Örnek 64: Ölçü: 127-128⁹⁴

129 ve 130. ölçülerdeki onaltılık pasajın çift ses olarak çeşitli ritm kalıplarında ve bağımsız bir şekilde çalışılması, hızlı ve doğru ritimde çalınabilmesi için fayda sağlayabilir. (Örnek 65/66 ve 67: Ölçü: 129-130)

Örnek 65: Ölçü: 129-130

Örnek 66: Ölçü: 129-130

Örnek 67: Ölçü: 129-130⁹⁵

⁹⁴ Sevcik, a.g.e., s.16.

⁹⁵ Sevcik, a.g.e., s.17.

Örnek 72: Ölçü: 133-134

135-137. ölçüler arasındaki onaltılıklara daha önce önerilmiş çalışmalar uygulanabilir. (Bkz.: Örnek: 70/71 ve 72)

137 ve 138. ölçüde *mi telinde*⁹⁷ başlayan kromatik gamın entonasyon kontrolü yapılmalıdır. Parmak geçişlerine dikkat edilmeli ve her bir onaltılık nota dörtlük veya sekizlik notalara dönüştürüp yavaş bir tempoda çalışılmalıdır. (Örnek 73: Ölçü: 137-138)

Örnek 73: Ölçü: 137-138

140. ölçüdeki pozisyon geçişi için gidiş-dönüş çalışılmalıdır. (Örnek 74: Ölçü: 140)

Örnek 74: Ölçü: 140

150 ve 152. ölçüler arasındaki oktav pasaj için daha önce önerilen çalışmalar yapılabilir. (Bkz.: Örnek: 51)

⁹⁷ Mi teli: Kemanda bulunan dört telden birincisine verilen isim. Nota üzerinde E harfi veya roma rakamı I ile gösterilmektedir.

153 ve 154. ölçülerde *sol telinde*⁹⁸ çalınan pasajda, re bemol notasından la bemol notasına yapılan pozisyon geçişi için yavaş bir tempoda sesleri dinleyerek çalışılmalıdır. 154. ölçüdeki fa notasından do notasına iniş de aynı şekilde çalışılmalıdır. (Örnek 75 ve 76: Ölçü: 153-154)

Örnek 75: Ölçü: 153

Örnek 76: Ölçü: 154

168. ölçüde başlayan pasajın ilk ölçüsündeki pozisyon geçişi için pilot parmak ile pozisyon geçişi çalışılmalıdır. (Örnek 77: Ölçü: 168)

Örnek 77: Ölçü: 168⁹⁹

173 ve 174. ölçülerde sol telinde çalınan pasajın ilk ölçüsünde la notasından sol diyez notasına geçişte ve devamında da entonasyonun iyi olması için açık re teli ile beraber çift ses olarak çalışılabilir. (Örnek 78: Ölçü: 173-174)

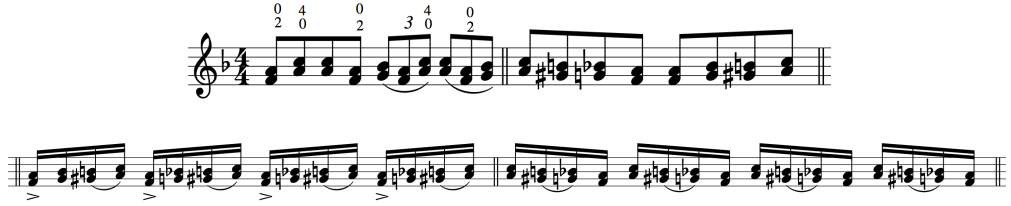
Örnek 78: Ölçü: 173-174¹⁰⁰

⁹⁸ Sol teli: Kemanda bulunan dört telden dördüncüsüne verilen isim. Nota üzerinde G harfi veya roma rakamı IV ile gösterilmektedir.

⁹⁹ Sevcik, a.g.e.,s.22.

¹⁰⁰ A.e.

için faydalı olacaktır. Pasajın tamamı farklı yay kombinasyonlarında çalışılabilir. (Bkz.: Örnek: 80) Ayrıca 202. ölçüde gelen ilk iki çift ses üçleme, parmak egzersizine dönüştürülebilir. Bu çalışma bütün çift ses üçlemeler için uygulanabilir. (Örnek 86 ve 87: Ölçü: 200-202)

Örnek 86: Ölçü: 200-202¹⁰⁴

Örnek 87: Ölçü: 200-202¹⁰⁵

205 ve 206. ölçüler arasındaki çift ses onaltılıkların sadece başlangıç çift seslerinin yavaş bir tempoda dörtlük olarak çalınması entonasyon için faydalı olacaktır. Ayrıca her çift sesin 2 ve 3'er kez tekrar edilmesi, ritm açısından faydalı olabilir. (Örnek 88 ve 89: Ölçü: 205-206)

Örnek 88: Ölçü: 205-206

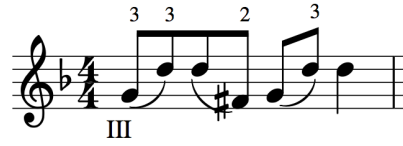

Örnek 89: Ölçü: 205-206

¹⁰⁴ Sevcik, a.g.e., s.28.

¹⁰⁵ A.e.

207 ve 208. ölçüler arasındaki *tremolo*¹⁰⁶ *glissando*¹⁰⁷ pasaj için sadece başlangıç ve bitiş notası arasında 3. parmak ile parmak kaydırma egzersizi yapılması, ayrıca üçlemeler halinde bölünerek ve 3. parmağı kaydırarak çalışılması faydalı olacaktır. Daha sonra pasajın tamamının tremolosuz glissando olarak çalışılması, pasajın akıcı bir şekilde çalınması ve ritm için faydalı olacaktır. (Örnek 90 ve 91: Ölçü: 207-208)

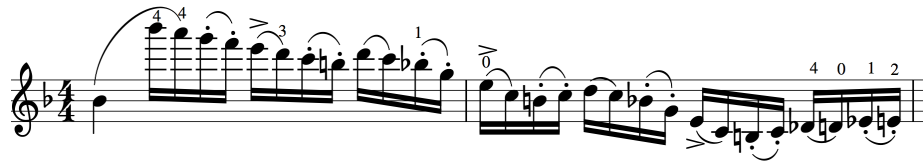
Örnek 90: Ölçü: 207-208

Örnek 91: Ölçü: 207-208

213 ve 214. ölçüdeki *legato*¹⁰⁸ onaltılıklar bağımsız bir şekilde ve notalar 2 ve 3'er kez tekrarlanarak çalışılmalıdır. (Bkz.: Örnek: 82 ve 83)

215. ölçüde başlayıp 216. ölçüde devam eden staccato pasaj farklı yay kombinasyonları ile çalışılmalıdır. Ayrıca pilot parmak yardımı ile la telinde 3. oktav si notasına 1. parmak ile geçerek pasajın başlangıcındaki pozisyon geçişine çalışılabilir. (Örnek 92/93 ve 94: Ölçü: 215-216)

Örnek 92: Ölçü: 215-216

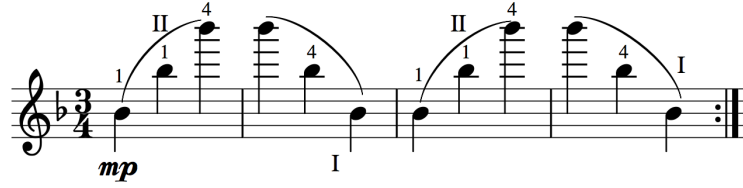
¹⁰⁶ Tremolo: Fr., Yaylı çalgılarda, yayın ileri-geri, kısa ve çabuk bir hareketle sürekli olarak tekrarlandığı teknik. Sesi titreterek çalmak anlamına gelir.

¹⁰⁷ Glissando: İt., Sesi kaydırarak çalmak anlamına gelir.

¹⁰⁸ Legato: İt., Notaların ara vermeden birbirine bağlanarak çalınması veya söylenmesi gerektiğini belirten müzik terimi.

Örnek 93: Ölçü: 215-216

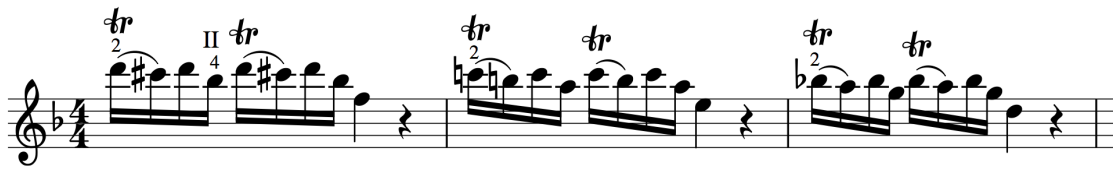

Örnek 94: Ölçü: 215

221. ve 224. ölçüler arasındaki her onaltılık kalıp farklı ritimlerde ve her nota 2 ve 3'er kez tekrarlanarak çalışılabilir. (Bkz: Örnek: 70 ve 71) Daha sonra onaltılıkların bağımsız ve *tril*¹⁰⁹ yapılmadan çalışılması ritim açısından faydalı olacaktır. Sadece tril olan notaların ise ayrıca çalışılması gerekmektedir. Örnek 5.1.50'deki egzersizde, tril notalarına aksan verilerek çalışılması faydalı olacaktır. (Örnek 95 ve 96: Ölçü: 221-224)

Örnek 95: Ölçü: 221-224

Örnek 96: Ölçü: 221-224

¹⁰⁹ Tril: Süsleme. Bir notanın bir üstteki notayla az ya da çok hızlı bir biçimde art arda seslendirilmesi.

225 ve 227. ölçüler arasındaki pasajda tel değişimlerinin eşit olması için détaché¹¹⁰ çalışılması ve sadece yayı çekerek değil iterek de çalışılması önerilir. Entonasyonu kontrol etmek için her bir onaltılık nota dörtlük notalara dönüştürülerek oktav olarak da çalışılabilir. (Örnek 97 ve 98: Ölçü: 225-227)

Örnek 97: Ölçü: 225-227

Örnek 98: Ölçü: 225-227

Bölümün sonunda 234 ve 237. ölçüler arasındaki yukarıya doğru gam olarak çıkan tril'ler ağır bir tempoda başlayarak önce sekizlik, sonra üçleme ve onaltılık olarak çalışılmalıdır. Daha sonra trillerin gam çıkışı ile beraber aynı şekilde çalışılması faydalı olacaktır. İyi tril yapabilmek ve sol el parmaklarını güçlendirmek için bu egzersiz düzenli bir şekilde uygulanmalıdır. (Örnek 99 ve 100: Ölçü: 234-237)

Örnek 99: Ölçü: 234-237

Örnek 100: Ölçü: 234-237

¹¹⁰ Détaché: Fr., Sürekli, aralıksız ses. Yaylı çalgılarda ayrı, bağımsız çalmak anlamındadır.

5.2. İkinci Bölüm

*Andante non troppo*¹¹¹ olan ikinci bölümde 1. ve 8. ölçüler arasında gelen *semplice*¹¹² tema, yumuşak bir sesle ve sakince çalınmalıdır. Pasajda yayın kontrollü bir şekilde yavaş çekilmesi ve iyi bir tonda çalınabilmesi için nota değerlerini genişletilerek, ağır bir tempoda çalışılması faydalı olacaktır. (Örnek 101: Ölçü: 1-8)

Örnek 101: Ölçü: 1-8

11 ve 14. ölçüler arasındaki pasajı 4/4'lük tartıma dönüştürerek çalışmak ritm açısından yararlı olabilir. Ayrıca, 13 ve 14. ölçüde re telindeki pozisyon geçişlerini pilot parmak ile vibratosuz çalışmak entonasyon açısından faydalı olacaktır. (Örnek 102: Ölçü: 11-14)

Örnek 102: Ölçü: 11-14¹¹³

27 ve 31. ölçüler arasında sol telinde gelen pasajın, hem *piano*¹¹⁴ hem de *forte*¹¹⁵ bir nüansa çalışılması, daha sonra güzel bir ton üretilmesi için faydalı olacaktır. Ayrıca 28. ve 30. ölçüdeki *portato*¹¹⁶ pasaj, her bir notayı aksanlayarak bağımsız bir şekilde çalışılmalıdır. (Örnek 103 ve 104: Ölçü: 27-30)

¹¹¹ *Andante non troppo*: İt., Müzik terimi. Orta yavaş bir tempoda demektir.

¹¹² *Semplice*: İt., Müzik terimi. Yalın sade anlamına gelir.

¹¹³ Sevcik, **a.g.e.**, s.39.

¹¹⁴ *Piano*: İt., Hafif sesle çalınmasını belirten müzik terimi.

¹¹⁵ *Forte*: İt., Kuvvetli sesle çalınmasını belirten müzik terimi.

¹¹⁶ *Portato*: İt., Yay tekniği. Yayı kaldırmaksızın bağ içerisinde sesleri ayırarak çalmak.

Örnek 103: Ölçü: 27

Örnek 104: Ölçü: 28-30

34 ve 35. ölçü arasında re telindeki pozisyon geçişine pilot parmak ile çalışılmalıdır. (Örnek 105: Ölçü: 34-35)

Örnek 105: Ölçü: 34-35

51. ölçüdeki gam çıkışı bağısız ve *crescendo*¹¹⁷ yaparak çalışmak yararlı olacaktır. (Örnek 106: Ölçü: 51)

Örnek 106: Ölçü: 51

55 ve 56. ölçüdeki pasajın bağlı bir şekilde çalışılması, pasajın legato duyulması için faydalı olabilir. (Örnek 107: Ölçü: 55-56)

¹¹⁷ Crescendo: İt., Müzik terimi. Ses yüksekliğinin kademe kademe artması.

5.3. Üçüncü Bölüm

3 ve 11. ölçüler arasındaki pasaja ve 15. ölçüde başlayan kadanstaki onaltılıklara bağısız, çeşitli ritm ve yay kalıpları ile çalışmak faydalı olacaktır. (Örnek 111/112/113 ve 114: Ölçü: 3-11 ve 15)

Örnek 111: Ölçü: 3-11

Örnek 112: Ölçü: 3-11

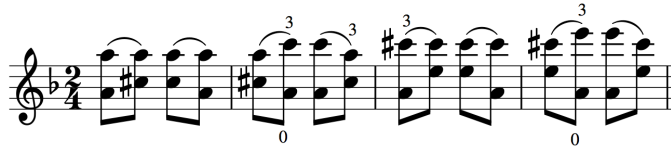

Örnek 113: Ölçü: 15

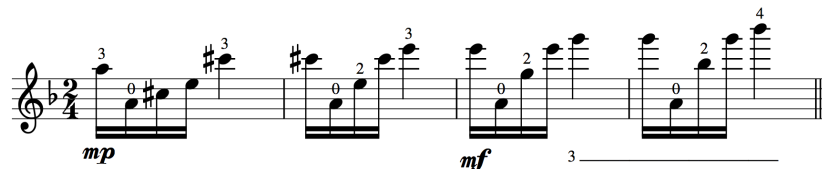

Örnek 114: Ölçü: 15

9 ve 10. ölçülerdeki atlamalar ağır bir tempoda sesleri dinleyerek çift ses olarak, ayrıca bağısız bir şekilde de çalışmalıdır. (Örnek 115 ve 116: Ölçü: 9-10)

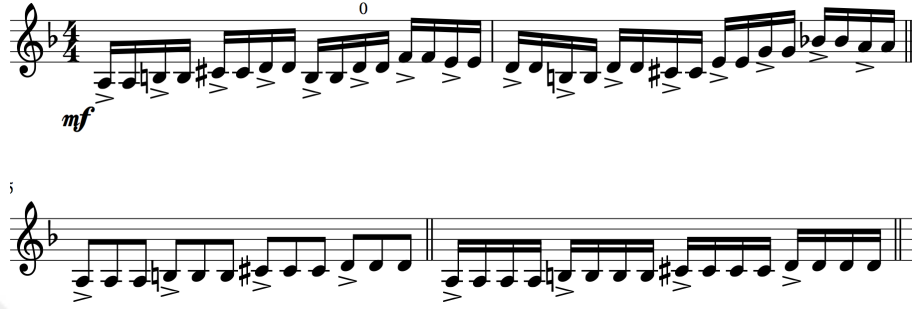
Örnek 115: Ölçü: 9-10¹¹⁹

Örnek 116: Ölçü: 9-10¹²⁰

¹¹⁹ Sevcik, a.g.e., s.42.

19 ve 29. ölçüler arasındaki kadans'ta gelen *spiccato*¹²¹ pasaj, her notayı iki, üç ve dörder kez tekrar ederek aksanlı bir şekilde çalışılmalıdır. İcra sırasında sağ el parmaklarının yaya uyguladığı baskının hafif olması, *spiccato* pasajların rahat ve sağlam çalınabilmesi için yardımcı olacaktır. (Örnek 117: Ölçü: 19-29)

Örnek 117: Ölçü: 19-29

39. ölçüde onaltılık bir sus'tan sonra, piano nüansta başlayan *spiccato* pasaja iyi bir koordinasyon ile başlamak gereklidir. Bunu sağlamak için, ilk üç notasının sekizliklere dönüştürülerek aksan ile çalışılması faydalı olacaktır. Daha sonra bu onaltılıklar farklı ritm kalıpları ve yay kombinasyonları ile çalışılabilir. Bu çalışma, aynı şekilde başlayan bütün onaltılık pasajlar için kullanılabilir. (Örnek 118: Ölçü: 39)

Örnek 118: Ölçü: 39

41. ölçüde gelen *legato*¹²² noktalı sekizlikleri bağısız, iki bağlı ve onaltılıklara dönüştürerek çalışmak ritm açısından faydalı olabilir. (Örnek 119: Ölçü: 41)

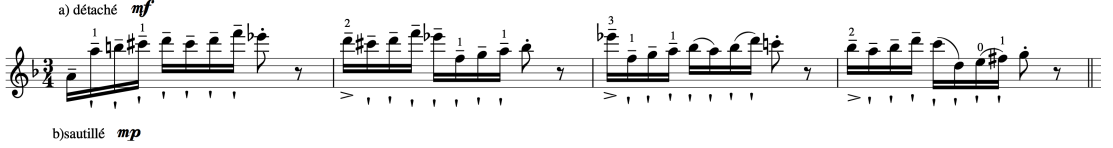
Örnek 119: Ölçü: 41

¹²⁰ A.e.

¹²¹ Spiccato: İt., Yay tekniği. Yayı tel üzerinde hafifçe sıçratarak yapılan teknik.

¹²² Legato: İt., Notaların bağlı çalınması gerektiğini belirten müzik terimi.

47 ve 52. ölçüler arasındaki onaltılıklar ağır bir tempoda farklı yay ve ritm kombinasyonları ile *détaché* ve *sautillé*¹²³ çalışılmalıdır. (Örnek 120 ve 121: Ölçü: 47-52)

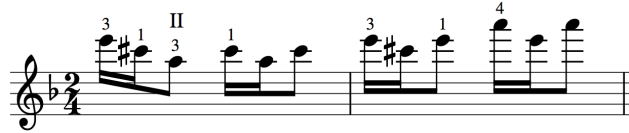

Örnek 120: Ölçü: 47-52¹²⁴

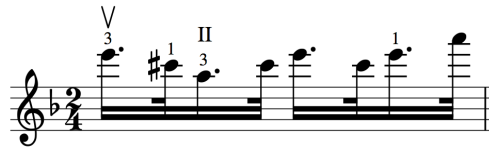

Örnek 121: Ölçü: 47-52¹²⁵

53 ve 55. ölçüler arasında üst pozisyonlara geçişleri olan onaltılıklar ağır bir tempoda, farklı ritm kalıplarında ve pozisyon geçişlerine dikkat edilerek çalışılmalıdır. Yayı sadece çekerek değil iterek de çalışılması, sağ ve sol el koordinasyonu için yararlı olabilir. (Örnek 122 ve 123: Ölçü: 53-55)

Örnek 122: Ölçü: 53-55

Örnek 123: Ölçü: 53-55

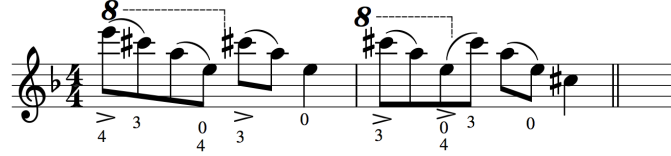
55 ve 56. ölçüler arasında aşağı inen onaltılıklar mi telinde ve üst pozisyonda oldukları için pasajı temiz bir şekilde çalmak daha zordur. Entonasyonun temiz

¹²³ Sautillé: Fr., Yay tekniği. Yayı sıçratarak çalmak.

¹²⁴ Sevcik, **a.g.e.**, s.47.

¹²⁵ **A.e.**, s.52.

olması için bu pasaj sekizliklere dönüştürülerek, bağlı ve bağısız bir şekilde çalışılmalıdır. (Örnek 124: Ölçü: 55-56)

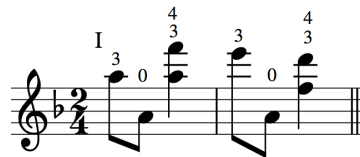
Örnek 124: Ölçü: 55-56¹²⁶

68 ve 69. ölçüdeki tel değişimlerinde notalar oktav olarak kontrol edilerek çalışılırsa entonasyon için yararlı olacaktır. (Örnek 125: Ölçü: 68-69)

Örnek 125: Ölçü: 68-69

71 ve 74. ölçüler arasındaki onaltılıklardaki pozisyon geçişlerini çift ses ve oktav olarak kontrol edip çalışmak entonasyon için faydalı olacaktır. Ayrıca bağısız, iki bağılı, dört bağılı ve farklı ritm kombinasyonlarında çalışılması ritm açısından faydalı olabilir. (Örnek126/127 ve 128: Ölçü: 71-74)

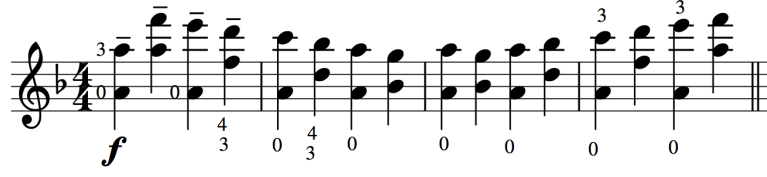

Örnek 126: Ölçü: 71-74

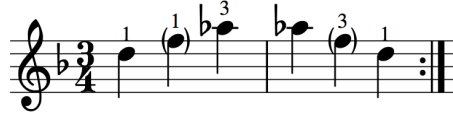
Örnek 127: Ölçü: 71-74

¹²⁶ Sevcik, a.g.e., s.47.

Örnek 128: Ölçü: 71-74¹²⁷

104. ölçüyü 105. ölçüye bağlayan pozisyon geçişi pilot parmak ile yavaş bir tempoda çalışılmalıdır. Aynı çalışma 111 ve 112. ölçüdeki la telinde mi bemol'den si bemol'e geçiş için de yapılmalıdır. (Örnek 129: Ölçü: 103-104)

Örnek 129: Ölçü: 104-105

121 ve 123. ölçüler arasındaki oktavları her iki notayı basıp sadece tek sesi duyurarak vibratosuz çalışmak entonasyon için faydalı olacaktır. (Örnek 130: Ölçü: 121-123)

Örnek 130: Ölçü: 121-123

129 ve 131. ölçüler arasındaki oktavların da yukarıdaki örnekte olduğu gibi çalışılması önerilir. (Bkz.: Örnek: 130)

132. ölçüdeki sol telinde dördüncü parmak sol notasının flajöle ile çalışılması, daha sonra doğru sesi bulabilmek için yararlı olacaktır. (Örnek 131: Ölçü: 132)

¹²⁷ Sevcik, a.g.e., s.50.

Örnek 131: Ölçü: 132¹²⁸

135 ve 169. ölçüler arasındaki onaltılıkların çeşitli yay kombinasyonları ve farklı ritm kalıpları ile çalışılması sağ el - sol el koordinasyonu ve ritm için faydalı olacaktır. Ayrıca ölçüye çekerek yerine iterek başlayarak da çalışılmalıdır. (Örnek 132 ve 133: Ölçü: 135-169)

Örnek 132: Ölçü: 135-169

Örnek 133: Ölçü: 135-169

171. ölçüde sol telindeki pozisyon geçişine daha önceki çalışmalarda önerildiği gibi vibratosuz bir şekilde pilot parmak ile çalışılmalıdır. (Bkz.: Örnek 129)

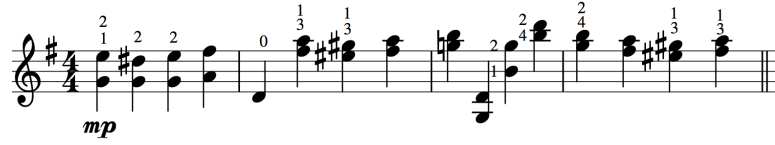
178. ölçünün başında gelen sol telindeki flajöleye önce notayı basarak ve pozisyonu bularak, daha sonra flajöle çalarak gidiş - dönüş çalışmak yararlı olacaktır. (Örnek 134: Ölçü: 178)

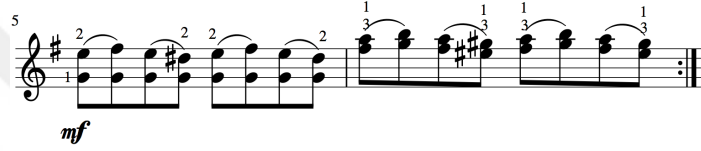
Örnek 134: Ölçü: 178

¹²⁸ Sevcik, a.g.e., s.53.

179 ve 201. ölçüler arasındaki çift ses pasaj dörtlük notalara dönüştürülerek bağımsız ve yavaş bir tempoda çalışılmalıdır. Ayrıca her iki notayı basıp sadece bir tanesini duyurmak suretiyle entonasyon kontrolü yapılması faydalı olacaktır. Çift sesler aşağıdaki örneklerde olduğu gibi parmak egzersizlerine dönüştürülebilir. (Örnek 135/136 ve 137: Ölçü: 179-201)

Örnek 135: Ölçü: 179-201

Örnek 136: Ölçü: 179-201

Örnek 137: Ölçü: 179-201¹²⁹

206 ve 207. ölçüde gelen üç sesli akorlar, önce alt iki sonra üst iki ses olmak suretiyle ayrılarak çalışılmalıdır. (Örnek 138: Ölçü: 206-207)

Örnek 138: Ölçü: 206-207

208 ve 209. ölçüler arasındaki çift ses üçlemeler sekizlik notalara dönüştürülerek farklı yay kombinasyonları ile çalışılabilir. (Örnek 139: Ölçü: 208-209)

¹²⁹ Sevcik, a.g.e., s.60.

Örnek 139: Ölçü: 208-209

210. ölçüdeki çift ses üçleme aşağıdaki örnekte olduğu gibi bir parmak egzersizine dönüştürülebilir. (Örnek 140: Ölçü: 210)

Örnek 140: Ölçü: 210¹³⁰

214. ölçüde gelen pozisyon geçişi ağır bir tempoda pilot parmak yardımı ile çalışılmalıdır. (Örnek 141: Ölçü: 214)

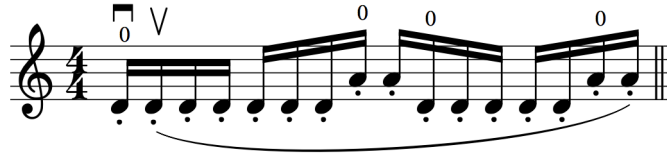
Örnek 141: Ölçü: 214

218 ve 219. ölçüler arasındaki staccato pasajın, farklı ritm kombinasyonlarında bağısız ve aksanlı çalışılması ritm açısından faydalı olacaktır. Ayrıca her bir nota 2 veya 3'er kez çalınarak da çalışılabilir. Daha sonra tel geçişi için notaları basmamak suretiyle sadece açık tel ile çalışılması önerilir. (Örnek 142 ve 143: Ölçü: 218-219)

Örnek 142: ölçü. 218-219

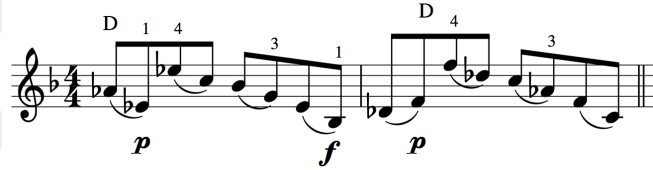
¹³⁰ Sevcik, a.g.e., s.62.

Örnek 143: Ölçü: 218-219

222 ve 223. ölçüler arasındaki pasaj için de yukarıdaki örnekte gösterilen çalışmalar uygulanabilir. (Bkz.: Örnek 142 ve 143)

226 ve 231. ölçüler arasında gelen pasaj önce bağımsız, daha sonra sekizlik notalara dönüştürülerek iki bağlı çalışılmalıdır. Ayrıca ritimde eşitliği sağlamak için noktalı sekizlik notaların içleri doldurularak, onaltılık şeklinde çalışılmalıdır. (Örnek 144 ve 145: Ölçü: 226-231)

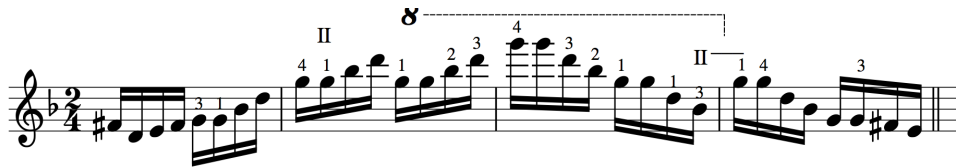

Örnek 144: Ölçü: 226-231

Örnek 145: Ölçü: 226-231

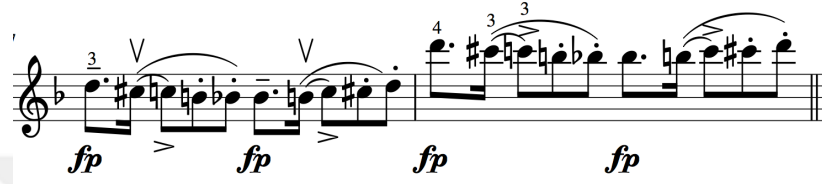
232 ve 233. ölçüler arasındaki onaltılıklar gidiş – dönüş ve bağlı - bağımsız çalışılabilir. (Örnek 146: Ölçü: 232-233)

Örnek 146: Ölçü: 232-233

243-244 ve 250-251. ölçülerde re telinde gelen pozisyon geçişinde daha önce önerilen pilot parmak çalışması uygulanabilir. (Bkz.: Örnek 129)

270. ölçüde gelen oktavlar sesleri ayırarak, onaltılık sus yapılmadan çalışılmalıdır. Daha sonra yine sus'u çalmadan ve sesleri birleştirerek çalışılması ritim için faydalı olacaktır. (Örnek 147: Ölçü: 270)

Örnek 147: Ölçü: 270

272 ve 283. ölçüler arasındaki triller net ve düzenli yapılmalı, ağır bir tempoda önce sekizlik, sonra üçleme ve onaltılık çalışılmalıdır. Ayrıca sol teli ve re telindeki trillerde oktav olarak 4. parmak la notasını tutarak bağlı çalışmak, parmağın güçlenmesine yardımcı olacaktır. (Örnek 148 ve 149: Ölçü: 272-283)

Örnek 148: Ölçü: 272-283

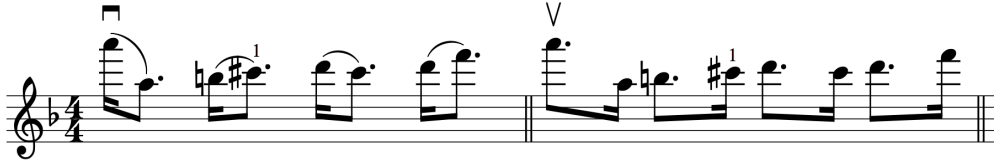

Örnek 149: Ölçü: 272

284 ve 295. ölçüler arasındaki onaltılıklardan oluşan pasajın bağlı-bağısız, çekerek-itererek ve çeşitli ritm kalıplarında çalışılması önerilir. (Örnek 150 ve 151: Ölçü: 284-295)

Örnek 150: Ölçü: 284-295

Örnek 151: Ölçü: 284-295

294 ve 295. ölçülerdeki kromatik onaltılıklar gidiş-dönüş çalışılmalıdır. (Örnek 152: Ölçü: 294-295)

Örnek 152: Ölçü: 294-295

296-297. ve 300-301. ölçüler arasındaki staccato pasajlar için daha önce önerilmiş çalışmalar uygulanabilir. (Bkz.: Örnek 142 ve 143)

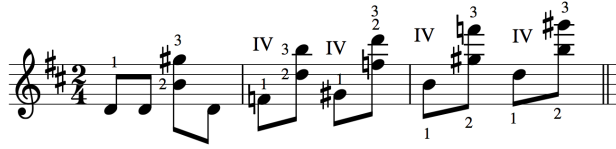
308 ve 311. ölçüler arasındaki pasajda onaltılıkların son iki notası çift ses ve oktav olarak çalınarak entonasyon kontrolünün yapılması faydalı olacaktır. (Bkz.: Örnek 126/127 ve 128)

316 ve 340. ölçüler arasındaki çift sesli pasajda, 179 ve 201. ölçüler için önerilen çalışmalar uygulanabilir. (Bkz.: Örnek 135/136 ve 137)

341 ve 344. ölçüler içindeki pasajda, akorların bağlı olduğu çarpma notası ve akorun en tiz notasını aşağıdaki örnekte olduğu gibi çalışmak entonasyon ve pozisyon geçişi için faydalı olacaktır. Daha sonra yine sadece çarpma notası, akorun ilk iki notası ya da son iki notası gibi farklı kombinasyonlarla sekizlik notalar halinde çalışılması önerilir. (Örnek 153 ve 154: Ölçü: 341-344)

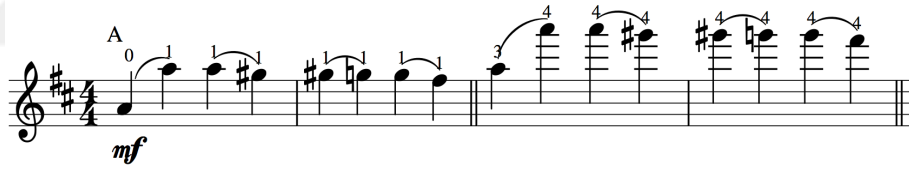

Örnek 153: Ölçü: 341-344¹³¹

Örnek 154: Ölçü: 341-344

345 ve 352. ölçüler arasında noktalı sekizlik ritimde gelen oktavların dörtlük notalara dönüştürülerek, her iki notayı da basıp sadece bir sesi duyurmak suretiyle ve daha sonra ikisini de duyurarak ağır bir tempoda çalışılması entonasyon için faydalı olacaktır. (Örnek 155: Ölçü: 345-352)

Örnek 155: Ölçü: 345-352

353 ve 356. ölçüler arasındaki çift ses pasaj bağısız çalışılmalıdır. Ayrıca tekrar eden notaların tekrarı yapılmadan onaltılıklar sekizliklere dönüştürülerek çalışılması önerilir. (Örnek 156: Ölçü: 353-356)

Örnek 156: Ölçü: 353-356

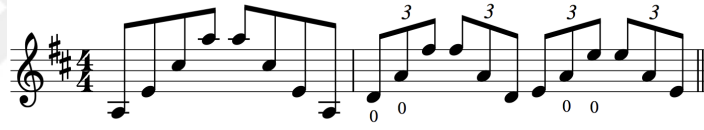
¹³¹ Sevcik, a.g.e., s.47-48.

357 ve 360. ölçüler arasındaki pasajın farklı yay kombinasyonları ve ritm kalıpları ile çalışılması faydalı olacaktır. (Örnek 157: Ölçü: 357-360)

Örnek 157: Ölçü: 357-360

361 ve 368. ölçüler arasındaki akorların tek tek gidiş-dönüş olarak çalışılması yararlı olacaktır. (Örnek 158: Ölçü: 361-368)

Örnek 158: Ölçü: 361-368

SONUÇ

Henryk Wieniawski üstün yeteneği ve keman virtüözitesi ile henüz çocukken dikkatleri üzerine çekmiştir. Romantik dönemin en önemli keman virtüözü, bestecisi, eğitimcilerinden birisi olan Wieniawski, geride bıraktığı yapıtları ile günümüzde hala keman repertuarının önemli bir kısmında yer almaktadır.

Henryk Wieniawski'nin Re minör Keman konçertosunun incelendiği bu çalışmada, konçertonun yapısal analizi yapılmış ve icraya yönelik çalışma teknikleri sunulmuştur. Çalışmanın ilk bölümünde Polonya müziğine genel bakış başlığı altında önemli Polonyalı bestecilerden bahsedilmiştir. İkinci bölümde Wieniawski'nin yaşamı kariyeri araştırılmış, yayımlanmış ve yayımlanmamış eserleri sıralanmıştır. Üçüncü bölümde konçertonun tarihsel gelişimi ile ilgili genel bir bilgi verilmiştir. Dördüncü bölümde Henryk Wieniawski'nin Re minör Keman konçertosunun yapısal analizi yapılmış, beşinci ve son bölümde ise konçertonun icrasına yönelik çalışma teknikleri sunulmuştur.

Birçok kaynak üzerinde yapılan araştırma ve inceleme sonucunda, bu tezin konçertoyu icra edecek kemancılara katkı sağlayacağına ve Henryk Wieniawski ile ilgili Türkçe kaynak bulmakta zorlanan müzisyenlere faydalı bir kaynak olacağına inanıyorum.

KAYNAKÇA

- Say, Ahmet: **Müzik Sözlüğü**, Ankara, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 2002.
- Say, Ahmet: **Müziğin Kitabı**, İstanbul, Işık Yayınları, 4.bs, 2019.
- Say, Ahmet: **Müzik Tarihi**, Ankara, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 7. bs, 2010.
- Aktüze, İrkin: **Müziği Okumak**, C.V, Ankara, 2. bs, Pan yayıncılık, 2007.
- Aktüze, İrkin: **Ansiklopedik Müzik Sözlüğü**, 4.bs, Pan Yayıncılık, 2010.
- Bae, Daejin: **“Stylistic changes in two Violin Concertos by Henryk Wieniawski”**, Cinninati Üniversitesi, Ohio, 2015.
- Baltacılar, Talia Özlem: **Piyanist ve Besteci Olarak Frederic Chopin’in Yaşamına Bir Bakış ve Dört Baladı Üzerine Bir İnceleme**, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, **Yüksek Lisans Tezi**, İzmir, 2004.
- Biricik, Bahar: **Cemal Reşit Rey’in Keman Konçertosu’nun İcrasına Yönelik Çalışma Yöntemleri**, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, **Sanatta Yeterlilik Tezi**, İstanbul, 2011.

- Boran, İlke ve Şenürkmez, K. Yıldız: **Kültürel Tarih Işığında Çok Sesli Batı Müziği**, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 4. bs, 2018.
- Büke, Aydın: **Chopin: Tuşlara Adanmış Bir Yaşam**, Can Sanat Yayınları, 2. bs, 2018.
- Büyükönenç, A. Bahar: R. Kreutzer'in 42 Kapris'inin Keman Tekniği Açısından Sağ ve Sol Ele Kazandırdıkları, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, **Sanatta Yeterlilik Tezi**, İstanbul, 2015.
- Cangal, Nurhan: **Müzik Formları**, Ankara, Arkadaş Yayınevi, 5. bs, 2017.
- Feridunoğlu, Z. Lale: **Müziğe Giden Yol: Genç Müzisyenin El Kitabı**, İstanbul, İnkılap Kitabevi, 2004.
- Grabowski, Edmund: "Henryk Wieniawski. Composer - Virtuoso – Teacher", Poznan, The Henryk Wieniawski Musical Society, Ars Nova, 1996, (Çevrimiçi) http://www.wieniawski.com/life_and_creation.html 1 Ağustos 2018.
- Hodeir, André: **Müzikte Türler ve Biçimler**, Çev. İlhan Usmanbaş, İstanbul, Pan Yayıncılık, 4. bs, 2016.

- Horsley, Paul J.: “The Philadelphia Programme Notes, The Music: Violin Concerto No.2”, Philadelphia, 2018, (Çevrimiçi) <https://www.philorch.org/sites/default/files/concert/pdfs/Joshua%20Bell%20and%20Yannick.pdf> 1 Nisan 2019.
- Hürel, Feridun: **Klasik Müzik Rehberi**, İstanbul, Say Yayınları, 2008.
- Karaduman, Nilay: A.Adnan Saygın (1907-1991) Op.36 Solo Keman İçin Partita (Yapısal Analizi ve Yorumu Yönelik Teknik Çalışmalar), T.C. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, **Sanatta Yeterlilik Tezi**, İstanbul, 2009.
- Karolyi, Otto: **Müziğe Giriş**, Çev. Mehmet Nemutlu, Pan Yayıncılık, 7. bs, 2016.
- Michels, Ulrich ve Vogel, Gunter: **Müzik Atlası**, Çev. Semih Uçar, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 2015.
- Okan, Sungu: “Penderecki Yapıtlarını Yönetiyor”, Borusan Program Notları, İstanbul, 2016, (Çevrimiçi) https://www.borusansanat.com/tr/etkinlikler_5/bifo_33/konser_penderecki-yapitlarini-yonetiyor_58/ 29 Mart 2019.

- Rennie, Peter: “Josef Wieniawski: The Mystery of Opus 16”, 2013, (Çevrimiçi) https://www.wieniawski.com/jozef_wieniawski_the_mystery_of_opus_16.html 5 Eylül 2018.
- Selanik, Cavidan: **Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni: Müziğin Görkemli Yolculuğu**, İstanbul, Doruk Yayıncılık, 2.bs, 2010.
- Sevcik, Otakar: **H.Wieniawski 2. Concerto in D-minor Studie, op.17**, Ol. Pazdirek, Brno, 1929.
- Sözer, Vural: **Müzik Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, Remzi Kitabevi, 3.bs, 2012.
- Yener, Faruk: **Müzik Kılavuzu**, Ankara, Bilgi Yayınları, 5.bs, 1991.
- Yılmaz, Özcan: Jean Sibelius Op. 47 Re Minör Keman Konçertosunun Yapısal Analizi, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul, 2011.

http://www.poloniamusic.com/Henryk_Wieniawski.html 5 Eylül 2018.

<https://polishmusic.usc.edu/research/composers/henrykwieniawski/> 1 Nisan 2019.

EKLER

2

Second Concerto

*Edited and fingered by
Leopold Lichtenberg*

Violin

Henri Wieniawski, Op. 22

Allegro moderato
64

Viol. I *dolce ma sotto voce*

sul A

position

sul G

dolce

poco a poco cresc.

f

sul G

sul A

sul A

Copyright, 1909, by G. Schirmer, Inc.
Copyright renewal assigned, 1946, to G. Schirmer, Inc.

Printed in the U.S.A.

Violin

3

This page of a violin musical score contains ten staves of music. The notation includes various rhythmic values, accidentals, and dynamic markings. Key performance instructions include *errac.* (erratic), *appassionato*, *p semplice*, and *sul G.*. The score concludes with a double bar line and the instruction *Horn I*.

4

Violin

This page of a violin score contains ten staves of music. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and accidentals. Performance instructions are provided throughout, including 'sul G.', 'sul A.', 'mf', 'nut', 'sul G.', 'sul D.', and 'f'. The score is written in a single system with ten staves, each containing a line of music. The music features complex rhythmic patterns, including triplets and sixteenth-note runs, and dynamic markings like 'mf' (mezzo-forte) and 'f' (forte). The key signature is one flat (B-flat major or D minor), and the time signature is 4/4. The page number '4' is located at the top left, and the instrument name 'Violin' is centered at the top.

Violin

5

This page of a violin musical score contains ten staves of music. The notation includes various rhythmic values, slurs, and dynamic markings such as *f*, *p*, and *tr*. A specific instruction "sul D" is present above the first staff. The score concludes with the instruction "Tutti" and the number "49", followed by a double bar line and the number "22".

Listesso tempo

Tutti 49

22

Violin
Romance

Andante ma non troppo

p
sul D
poco rit a tempo
espress.
sul D
p
animato
cresc.
f
D
rall.
a tempo
dolce

This page of a violin score for a piece titled "Violin Romance" contains ten staves of music. The tempo is marked "Andante ma non troppo". The score includes various performance instructions such as *p* (piano), *sul D* (sul ponticello), *poco rit a tempo* (slightly ritardando then returning to tempo), *espress.* (expressive), *animato* (animated), *cresc.* (crescendo), *f* (forte), *rall.* (ritardando), *a tempo*, and *dolce* (softly). The music features a variety of rhythmic patterns, including triplets, sixteenth-note runs, and slurs. Fingerings and bowings are indicated throughout the score.

Violin

This page of a violin score contains ten staves of music. The first staff begins with a dynamic marking of *ff*. The second staff has a dynamic marking of *p*. The third staff includes the instruction *sul G*, a tempo change to *molto rit.*, and then *a tempo*. The fourth staff features a dynamic marking of *dim.* and a *p* marking. The fifth staff is marked *Allegro con fuoco* and includes *f* and *crec.* markings. The sixth staff is marked *f* and includes a *Cadenza* section. The seventh staff is marked *leggero*. The eighth staff contains a complex, fast passage. The ninth staff is marked *sul G* and includes a *rit. - e - dim.* marking. The tenth staff concludes the page.

8

Violin

Allegro moderato (alla Zingara)

The image shows a violin score for the piece "Allegro moderato (alla Zingara)". The score is written in G major and 2/4 time. It consists of ten staves of music. The first staff begins with a piano (*p*) dynamic and a tempo marking of "Allegro moderato (alla Zingara)". The music features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together. There are several trills and grace notes throughout. The second staff has a *p* dynamic. The third staff has a *p* dynamic. The fourth staff has a *p* dynamic and a tempo marking of "più tranquillo". The fifth staff has a *p* dynamic. The sixth staff has a *p* dynamic. The seventh staff has a *p* dynamic. The eighth staff has a *p* dynamic and a tempo marking of "più tranquillo". The ninth staff has a *p* dynamic and a tempo marking of "appassionato". The tenth staff has a *p* dynamic and a tempo marking of "appassionato". The score includes various performance instructions such as *cresc.*, *f*, *meno a poco rit.*, *Tutti*, *sul A*, and *meno a poco rit.*. The score is published by G. Schirmer, Inc. in 1909.

Copyright, 1909, by G. Schirmer, Inc.

Violin

9

***f** molto appassionato*

sul G
nut
molto vibrato

sp saltando

poco rit. e dim.
sul G

The page contains ten staves of musical notation for a violin part. The first staff begins with the instruction *f* molto appassionato. The second staff includes *sul G*, *nut*, and *molto vibrato*. The third staff is marked *sp saltando*. The final staff concludes with *poco rit. e dim.* and *sul G*. The notation includes various rhythmic values, accidentals, and performance markings such as slurs, accents, and vibrato lines.

Violin

Violin score page 10, featuring ten staves of music. The score is written in treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#). The tempo is marked *3^a a tempo*. The dynamics range from *f* (forte) to *p* (piano). The score includes various musical notations such as slurs, accents, and fingerings. Key performance instructions include *risoluto*, *sul G*, *P a piacere*, *Tutti*, *poco rit.*, and *dolce e più tranquillo*. The piece concludes with a *sul D* instruction.

3^a a tempo
f *risoluto*

sul G

P a piacere

sul G

f *p* *f* *p* *f* *p*

f *Tutti* *5*

poco rit. *sul D*
dolce e più tranquillo

Violin

This page of violin sheet music contains ten staves of notation. The first staff begins with a melodic line marked "sul A". The second staff features a more rhythmic passage marked "appass.". The third staff continues with a melodic line. The fourth staff shows a series of arched notes. The fifth staff is marked "sallando" and contains a dense, fast-moving passage. The sixth staff continues this fast passage with a fermata over a measure. The seventh staff shows a change in texture with a more melodic line. The eighth staff continues with a fast, rhythmic passage. The ninth staff shows a melodic line with various ornaments. The tenth staff concludes the page with a final melodic phrase.

Violin

Violin score page 12, featuring nine staves of music in G major. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings. The fifth staff is marked *ff brillante con fuoco*. The sixth staff contains a first ending bracket. The seventh staff contains a second ending bracket. The eighth staff contains a third ending bracket. The ninth staff contains a fourth ending bracket. The score concludes with a *sol G* marking.